

ÅRSREDOVISNING 2009

STATENS VETERINÄRMEDICINSKA ANSTALT

SVA

besök. Ulls väg 2B **post.** SE-751 89 Uppsala, Sweden **telefon.** +46 18 67 40 00
fax. +46 18 30 91 62 **e-post.** sva@sva.se **webb.** www.sva.se

Omslagsbild. RF-bild, Scanpix

Produktion, grafisk form/redigering. Helena Ohlsson

text. Helena Ohlsson och Helena Davidsson i samråd med verksamhetsföreträdare, huvudprocessägare och styrgrupp.

finansiell del. Helena Pantzar

© Statens veterinärmedicinska anstalt

ISSN 1104-6996

INNEHÅLL

- 2 SVA i korthet
- 3 Generaldirektören har ordet
- 4 Viktiga händelser under 2009

RESULTATREDOVISNING

- 5 Ekonomisk utveckling
- 8 Friska djur – trygga människor
- 9 Sjukdomsövervakning och beredskap
- 17 Diagnostik och analysverksamhet
- 21 Kunskapsförmedling
- 25 Forskning och utveckling
- 29 Uppdrag
- 30 Kompetensförsörjning
- 31 Kvalitet miljö och effektivitet

FINANSIELL DEL

- 32 Finansiell redovisning
- 34 Resultaträkning
- 35 Balansräkning
- 37 Anslagsredovisning
- 38 Sammanställning över väsentliga uppgifter
- 39 Redovisningsprinciper
- 43 Insynsråd 2009
- 44 Förkortningar och ordförklaringar

Jag intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat, samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning för år 2009.

Uppsala den 19 februari 2010

Generaldirektör Anders Engvall

Foto: Karin Wetter Lindvall/SVA

Mer än hälften av alla kända sjukdomar är zoonotiska, det vill säga smittar mellan djur och människa. SVA samverkar med flera myndigheter för att förebygga och bekämpa dessa sjukdomar.

Foto: Staffan Tamm/SVA

Kunskapsförmedling är en viktig del av SVA:s verksamhet som expertorganisation. Cirka 10 procent av årsarbetstiden registreras som renodlad kunskapsförmedling.

Foto: Helena Davidsson/SVA

SVA:s forskning ger en kunskapsbas för att utveckla nya och effektivare metoder för diagnostik och sjukdomsbekämpning. Genom forskningen skapas en bättre förståelse av mekanismerna för förekomst och spridning av sjukdomar.

Foto: Staffan Tamm/SVA

SVA i korthet

Statens veterinärmedicinska anstalt är ett veterinärmedicinskt expert- och serviceorgan åt myndigheter och enskilda som verkar enligt visionen ”friska djur – trygga människor”. Myndigheten lyder under jordbruksdepartementet. SVA har en personalstyrka på cirka 400 personer. Kompetensen vid SVA uppdateras ständigt genom egen forskning och ett tätt samarbete med andra forskningsinstitutioner och veterinärmedicinska institut. SVA har omfattande laboratorier och erbjuder kvalificerade metoder för analys av virus, bakterier, antibiotikaresistens, kemiska substanser, parasiter och prioner. Inom vissa diagnostiska områden är SVA världsledande.

VIKTIGA UPPGIFTER FÖR SVA ÄR ATT:

- utreda uppkomst, orsak och spridningssätt för smittsamma sjukdomar hos djur och sjukdomar som smittar mellan djur och människa. Att arbeta förebyggande och med bekämpning av dessa sjukdomar är viktigt. SVA utreder även spridning och diagnosticerar smittämnen och kemiska risksubstanser i foder samt arbetar förebyggande med fodersäkerhet. SVA har beredskap dygnet runt för utbrott av allvarliga sjukdomar hos djur. Samverkan med andra myndigheter och organisationer nationellt och internationellt, framförallt inom EU är viktigt för SVA.
- bedriva forsknings- och utvecklingsarbete av internationellt hög kvalitet och relevans.
- följa och analysera utvecklingen av resistens mot antibiotika och andra antimikrobiella medel bland mikroorganismer hos djur och i livsmedel.
- utföra diagnostik för sjukdomar som smittar mellan djur och människa och för allvarliga och smittsamma sjukdomar hos djur. SVA utför även ytterligare diagnostik bland annat den som EU:s regelverk kräver.
- svara för uppgiften som nationellt veterinärmedicinskt laboratorium utsett av staten och som nationellt referenslaboratorium (NRL) inom det veterinärmedicinska området. Som NRL samarbetar SVA med EU:s övriga NRL under ledning av EU:s centralt utsedda referenslaboratorier (CRL) för olika smittämnen.
- fördjupa och vidga kunskapen om hur klimatförändringen påverkar djurhälsan.
- tillhandahålla vacciner för veterinärt bruk.

GD har ordet

Jag gör bedömningen att SVA, med utgångspunkt från instruktion och regleringsbrev fullgjort det uppdrag regeringen ålagt SVA.

EKONOMIN ÄR I BALANS, synes inte ha påverkats nämnvärt av den ekonomiska krisen och har gått bättre än budget. Fördelningen mellan de olika intäktslagen, anslag, bidrag och avgifter är relativt oförändrad jämfört med tidigare år vilket tyder på en stabil situation. En förbättrad djurhälsa manifesterad genom att kontroll- och bekämpningsprogram fasas ut innebär dock att provvolymerna från dessa program kontinuerligt minskar.

De undersökningar avseende nöjdmedarbetarindex och nöjdhetsindex som genomförts visar på de högsta värdena sedan undersökningarna inleddes. Det är roligt att konstatera att SVA har nöjda medarbetare och nöjda kunder.

FORSKNINGEN HAR VARIT framgångsrik och flera stora anslag har beviljats. Dock har forskningsvolymen inte riktigt nått upp till målsättningen, vilket behöver analyseras.

Regeringens klimatsatsning innebär ett ökat anslag för 2009 på fyra miljoner kronor. SVA har under året startat ett klimatkompetenscenter. Det är viktigt att ha en förutseende beredskap inom området och att planering, rådgivning, diagnostik m m utformas efter de hot som kan föreligga. Här finns dock utrymme för obehagliga överraskningar, då smittämnen har stor förmåga att anpassa sig till nya miljöer.

Efter att under flera år ha haft allvarliga sjukdomsutbrott i landet, där SVAs diagnostiska förmåga och expertrådgivning verkligen satts på prov, så var 2009 ett relativt lugnt år. Även övriga EU-länder har haft ett lugnt läge på sjukdomsfronten. Det finns dock all anledning att upprätthålla en hög diagnostisk och epizootisk beredskap och att kommunicera detta genom övningar och information. Globaliseringstryck och klimatförändringar medför fortsatt en hög risk för introduktion av nya sjukdomar till EU och Sverige.

Det svenska ordförandeskapet i EU berörde SVA i begränsad utsträckning, mycket beroende på att de flesta frågor som var aktuella inte låg inom SVA:s verksamhetsområde. En viktig fråga som togs upp var dock

Foto: Bengt Ekberg/SVA

antibiotikaresistenshotet. SVA och Kungliga Skogs- och Lantbruksakademien organiserade tillsammans ett symposium där tre, i sammanhanget viktiga EU-myndigheter, EFSA, EMEA och ECDC tillsammans med EU-kommissionen diskuterade antibiotikaresistensfrågor. SVA:s arbete inom antibiotikaresistensområdet är framgångsrikt men behöver ytterligare stärkas.

Under året har beslut tagits om avknoppning av blodproduktsverksamheten vid SVA främst motiverat av att en mycket stor andel av verksamhetens produkter säljs på en extern marknad.

SPÄNNINGEN VAR STOR bland SVA-medarbetarna när Gerhard Larsson den 5 februari presenterade betänkandet Trygg med vad du äter – nya myndigheter för säkra livsmedel och hållbar produktion. Betänkandet visade sig för SVA:s del innehålla förslag till genomgripande förändringar med bildandet av en ny myndighet bestående av Livsmedelsverket, SVA och delar av Jordbruksverket. I budgetpropositionen i september aviserade regeringen att man inte avsåg att vidta några åtgärder med anledning av betänkandet. SVA blev ordentligt genomlyst i utredningen och glädjande nog framkom ingen egentlig kritik av verksamheten och bland annat SVA:s forskning fick goda vitsord. Det är ändock värdefullt med en bred genomgång av verksamheten och de förslag som framförts i utredningen analyseras noga. SVA kan nu utveckla verksamheten vidare som ett starkt, kompetent och oavhängigt veterinärinstitut; för friska djur och trygga människor.

Generaldirektör Anders Engvall

Foto: Bengt Ekberg/SVA

Viktiga händelser under 2009

- SVA blir kvar som en självständig myndighet. Regeringen beslutade att inte vidta några åtgärder med anledning av utredningen ”Trygg med vad du äter – nya myndigheter för säkra livsmedel och hållbar produktion, (SOU 2009:08)”.
- Regeringen har beviljat 16 miljoner kr år 2009–2011 för att SVA ska öka kunskapen inom klimatområdet. SVA har startat ett klimatkompetenscenter som bland annat ska samordna det interna klimatarbetet samt utveckla nätverk och samarbeten med andra myndigheter och organisationer.
- SVA fokuserade extra på salmonellaarbetet under 2009, bland annat inrättades en samordnartjänst för salmonellaområdet med syfte att underlätta samarbete och utveckling. En salmonellaportal skapades också på SVA:s webbplats.
- En större avelsbesättning för slaktkyckling drabbades av den epizootiska sjukdomen newcastlesjuka.
- Under 2009 genomförde SVA en uppföljande studie på mjölkkor och kunde då konstatera att Q-feber, som är en zoonos, finns i Sverige. Resultaten tyder på att om antikroppar påvisas i tankmjölk är sannolikheten hög att man också kan påvisa bakterien i mjölk.
- SVA deltar i det EU-finansierade forskningsprojektet Wildtech som ska utveckla nya diagnostiska metoder för en effektiv viltsjukdomsövervakning.
- Parasiten fransk hjärtmask påvisades för första gången på en räv på svenska fastlandet. Även hund kan vara värdjur för parasiten. Råven undersöktes inom den så kallade fallviltundersökningen.

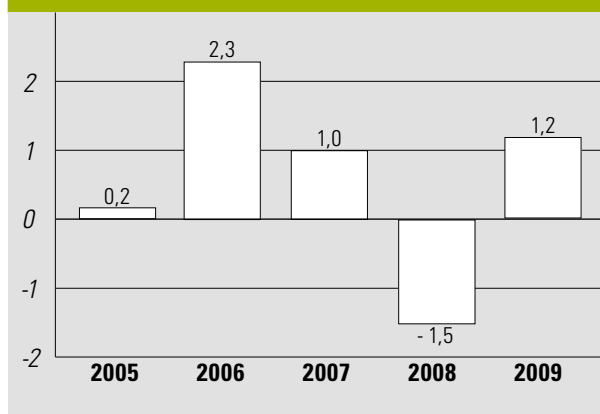
Ekonomisk utveckling

SVA har ett positivt resultat 2009. Det är främst tjänsteexporten som genererat överskottet. Figur 1 redovisar resultatutvecklingen vid SVA 2005–2009.

Intäkterna har ökat stadigt de senaste åren. För 2009 är det intäkter av statsanslag som har ökat. SVA har fått nya medel för en klimatsatsning. 2008 ökade avgiftsintäkterna, tillfälligtvis, i och med utbrottet av bluetongue. För tidigare år är det framförallt intäkterna av bidrag som har ökat, medan intäkterna från den avgiftsfinansierade verksamheten har legat på en stabil nivå.

Från och med 2007 har SVA en ny verksamhetsgrensindelning. De fyra verksamhetsgrenarna är sjukdomsövervakning och beredskap, diagnostik och analysverksamhet, kunskapsförmedling samt forskning och utveckling. Tabell 2 redovisar intäkter och kostnader fördelat per verksamhetsgren för 2007 till 2009.

Figur 1. Resultatutveckling de senaste fem åren, mkr

Källa: Årsredovisning 2008 för 2005–2008, SVA:s affärssystem för 2009.

Tabell 2. Sammanställning av intäkter och kostnader per verksamhetsgren, belopp i miljoner kr

	Sjukdomsövervakning och beredskap			Diagnostik och analysverksamhet			Kunskapsförmedling			Forskning och utveckling			Summa		
	2007	2008	2009	2007	2008	2009	2007	2008	2009	2007	2008	2009	2007	2008	2009
Anslag	26,1	23,8	29,6	32,3	27,7	28,8	22,6	22,4	25,9	24,7	30,7	31,2	105,7	104,6	115,5
Avgifter	57,1	71,1	67,8	120,3	127,4	126,2	8,1	9,0	9,2	0,1	0,6	0,5	185,6	208,1	203,7
Bidrag	34,4	33,2	35,4	4,3	2,9	3,6	0,0	0,0	0,0	22,3	23,4	21,7	61,0	59,5	60,7
Finansiella	0,0	0,6	0,0	1,5	0,7	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,3	0,5	1,5	1,7	0,5
Summa intäkter	117,6	128,7	132,8	158,4	158,7	158,6	30,7	31,5	35,1	47,1	55,0	53,9	353,8	373,9	380,4
Kostnader	-115,6	-127,8	-132,4	-158,9	-160,4	-158,4	-30,9	-32,3	-35,0	-47,4	-54,9	-53,4	-352,8	-375,4	-379,2
Resultat	2,0	0,9	0,4	-0,5	-1,7	0,2	-0,2	-0,8	0,1	-0,3	0,1	0,5	1,0	-1,5	1,2

Källa: Årsredovisningen 2008, 2009 års belopp utifrån tidredovisning och SVA:s affärssystem.

Foto: Anders Freudenthal/Bildarkivet.se

Friska djur – trygga människor

SVA:s verksamhet bedrivs inom de fyra områdena sjukdomsövervakning och beredskap, diagnostik och analysverksamhet, kunskapsförmedling samt forskning och utveckling. SVA arbetar för att visionen ”Friska djur – trygga människor” ska uppfyllas. Risken för att olika infektionssjukdomar ska spridas har ökat genom globaliseringen, klimatförändringen och förändringar hos smittämnen. Detta gäller infektioner som kan drabba både människor och djur. Målen är en fortsatt god djurhälsa där smittspridningen från djur till människa är minimerad och att beredskapen inför utbrott av smittsamma djursjukdomar fungerar väl. Dessa mål uppfylls för närvarande. Sverige har ett gott djurhälsoläge och inga allvarliga djursjukdomar förekommer permanent. Många av de smittämnen som är vanliga i andra länder förekommer inte alls eller i begränsad omfattning.

ÖKAT FOKUS PÅ KLIMATFRÅGOR

Klimatförändringen påverkar hälsan hos både djur och människa. Den kan medföra att smittsamma sjukdomar får förändrade utbredningsområden. Sjukdomar som sprids med vektorer såsom insekter och fästingar kan gynnas. Ekosystemen och vilda djur påverkas påtagligt och fiskar och vattendjur är speciellt utsatta genom sitt

MÅL OCH ÅTERRAPPORTERINGSKRAV UR REGLERINGSBREVET

Generell återrapportering

SVA ska i återrapporteringen redogöra för hur myndighetens verksamhet bidragit till att uppfylla regeringens vision Bruka utan att förbruka med tillhörande inriktningsmål.

SVA ska i återrapporteringen där så är lämpligt göra en värdering av vilka effekter uppdragsverksamheten haft för genomförandet av myndighetsuppgifterna.

vanligtvis strikta temperaturberoende.

Regeringen har beviljat 16 miljoner kr år 2009–2011 för att SVA ska öka kunskapen inom klimatområdet. SVA har under året startat ett klimatkompetenscenter och en arbetsgrupp med representanter för SVA:s olika kompetensområden. Tre nya tjänster har tillsatts för att jobba med klimatfrågor. Flera nya forskningsprojekt med klimatanknytning har startats. Under året har planeringen påbörjats för en tvärvetenskaplig konferens om klimatförändring, hälsa och ekologi år 2010. Utöver det har två seminarier med klimat-tema anordnats. SVA prioriterar också att utveckla kontaktnät och samarbeten med andra myndigheter och aktörer som också jobbar med effekten av ett förändrat klimat.

DJURSMITTSUTREDNINGEN

Under 2009 har SVA bistått statens utredare med material och underlag i Djursmittsutredningen (Jo 2007:05). Utredningen ser över hur statens kostnader för bekämpning av smittsamma djursjukdomar ska kunna minskas och bli mer förutsägbara. SVA:s statsepizootolog har medverkat i utredningens expertgrupp. Utredningen kan resultera i att SVA får en tydligare roll i nationell såväl som internationell sjukdomsövervakning.

ATT BRUKA UTAN ATT FÖRBRUKA

Utifrån regeringens övergripande vision ”Bruka utan att förbruka” har jordbruksdepartementet tagit fram tre övergripande och flera strategiska mål som SVA återrapporterar mot nedan.

Mål 1. Ett dynamiskt och konkurrenskraftigt näringsliv i hela landet som präglas av öppenhet och mångfald.

Strategiska mål är: Enkelt, roligt och lönsamt att vara företagare, Fler jobb och högre tillväxt på landsbygden, Stark framtidstro på landsbygden, Landsbygdens värden ska tillvaratas och nyttjas.

Sverige har ett gott djurhälsoläge. SVA bygger upp, och sprider, kunskap inom sitt kompetensområde på en rad olika sätt: expertmedverkan, rådgivning, informations- och utbildningsverksamhet, produktion av rapporter och informationsmaterial samt genom framtagande av riskvärderingar. God kunskap gör det enklare och mer lönsamt att vara företagare. En god sjukdomsövervakning och en effektiv bekämpning gör att landsbygdens värden kan tillvaratas och nyttjas och kan bidra till framtidstro och ekonomisk utveckling för de gröna näringarna.

Jaktbart vilt är en viktig landsbygdsresurs som ger underlag för försäljning av jaktupplevelser, livsmedel och rekreation. SVA:s viltsjukdomsövervakning bidrar till kunskapsunderlaget för förvaltningen av det jaktbara viltet. Sjukdomsövervakningen ger trygghet för jägare och andra konsumenter av viltkött, som kan skicka in djur och organ med misstänkta sjukliga förändringar till SVA för bedömning.

Hästnäringen har utvecklats till en allt viktigare intäktskälla för lantbruksföretag i en tid när de animalieproducerande djuren blir färre. Även en landskapsvårdande funktion med öppna hagar kan tillskrivas de svenska hästarna. Det ökande antalet hästar innebär en ökad efterfrågan av kunskap om hästars välbefinnande. SVA har en viktig roll som expertrådgivare avseende hästens infektionssjukdomar, utförare av analyser samt kunskap om hälsoläget för häst i landet.

Mål 2. De gröna näringarna är miljö- och resurseffektiva och har en nyckelroll i Sveriges energiproduktion.

Strategiska mål är: Modernt, hållbart och konkurrenskraftigt jord- och skogsbruk som exporterar sitt teknologiska kunnande, Modernt, utvecklat och hållbart vattenbruk och fiske, Råvaror från jord och skog bidrar påtagligt till förnybar energiproduktion, Näringarna är självförsörjande på energi.

Som expertorgan inom det veterinärmedicinska området, med specifik kunskap även inom närliggande områden

som miljö, klimat och livsmedelskedjan, är SVA en efterfrågad resurs för såväl myndigheter som näringsidkare. SVA:s kunskap om sjukdomsförebyggande åtgärder ger näringsidkare inom de gröna näringarna förutsättningar för att etablera och driva verksamheter på ett miljö- och resurseffektivt sätt. SVA medverkar till en djurhållning som kräver mindre resurser bland annat genom forskning avseende kretslopp av samhällets organiska restprodukter samt hur smittämnen i kretslopp kan undvikas.

En bra djurhälsa är viktig, inte minst för animalieproduktionen; friska djur mår bättre, producerar bättre, äter mindre foder och avger mindre gödsel per producerad enhet än sjuka djur. Animalieproduktionen beräknas svara för knappt hälften av jordbrukets totala produktionsvärde. SVA:s verksamhet bidrar även till ökad kunskap om smittämnen inom jordbruket vilket leder till bättre och säkrare foder, bättre djurhälsa och säkrare livsmedel. Genom den officiella foderkontrollen kan smittämnen och mögelgifter upptäckas innan djur blir sjuka och innan livsmedel påverkas. SVA bidrar på detta sätt till ett konkurrenskraftigt jordbruk och säker och hälsosam mat.

SVA bidrar till målet ”Modernt, utvecklat och hållbart vattenbruk och fiske” genom sin specialistkompetens på fiskeområdet. SVA ansvarar för diagnostik vad gäller

SVA:s sjukdomsövervakning av fisk och skaldjur bidrar till ett bättre hälsotillstånd hos både odlade och vildlevande populationer.
Foto: Bengt Ekberg/SVA

samtliga prover inom hälsokontrollen för odlad fisk och för diagnostiken i den övervakning som sker av vilda laxfiskar som används i avel. Genom övervakningen begränsas överföring av smittämnen till de fiskar som sedan sätts ut i Östersjön och kommer sportfiske och fiskenäring till del. SVA samarbetar även internationellt vad gäller kunskapsutbyte kring fisksjukdomar som kan påverka såväl vild som odlad fisk. Under 2009 har SVA initierat ett nätverk inom Sverige som ur ett etiskt perspektiv ser över rutiner och riktlinjer för fisk som används inom forskning.

Mål 3. De gröna näringarna utmärks av omtanke, ansvarstagande och hög etik.

Strategiska mål är: Konsumenten har verktyg och förutsättningar att välja, Sverige är pådrivande för sund djurhållning och friska djur i EU, Säker och hälsosam mat som också ger positiva upplevelser, Samsyn mellan olika samhällsintressen och de gröna näringarna.

SVA bidrar till säker och hälsosam mat genom att vara pådrivande för en sund djurhållning och friska djur vad gäller sjukdomsförebyggande, bekämpnings- och övervakningsfrågor både nationellt och i EU-sammanhang, men även i ett vidare internationellt perspektiv. SVA deltar med experter i bland annat en expertgrupp för djurhälsopolicys (CAHP) inom EU, i styrelsen för European Food Safety Authority (EFSA) och i expertgrupper

för fodersäkerhet och zoonoser. Experter från SVA finns också med i arbetsgrupper inom exempelvis Sidas Animal Health Reference Group, FN:s jordbruks- och livsmedelsorgan FAO, Världsgesundhetsorganisationen för djurhälsa (OIE) samt i Internationella atomenergiorganet, IAEA. SVA har också flera forsknings- och utbildningssamarbeten med länder utanför EU, till exempel Brasilien, Sydafrika, Vietnam och Kina.

Forskning och utveckling vid SVA genererar ny kunskap och ny diagnostik så att SVA effektivare kan bidra till sjukdomsövervakning och bekämpning. Den kunskap som SVA:s forskare erhåller genom sina många internationella samarbeten bidrar också till förbättringar i utvecklingsländer. SVA tillhandahåller högkvalitativ diagnostik som är kostnadseffektiv och uppfyller EU:s krav, nationella krav, miljömässiga krav samt organisationers och enskildas särskilda behov. SVA verkar som nationellt referenslaboratorium (NRL) för ett 30-tal smittämnen, samt kemiska ämnen som kan spridas med foder. SVA är EU:s referenslaboratorium (CRL) för *Campylobacter*. SVA är också i samarbete med Sveriges lantbruksuniversitet, OIE:s så kallade Collaborating centre för bioteknologibaserad diagnostik av veterinärmedicinska infektionssjukdomar.

Antalet besättningar drabbade av epizootier samt antalet utbrott av salmonella- och campylobacterinfektioner, anges i tabeller och text i kapitlet "Sjukdomsövervakning och beredskap".

En bra djurhälsa är viktig, inte minst för animalieproduktionen; friska djur mår bättre, producerar bättre, äter mindre foder och avger mindre gödsel per producerad enhet än sjuka djur. Foto: Roland Mattsson/SVA

Sjukdoms- övervakning och beredskap

SVA har en god uppfattning om sjukdomssituationen bland djur i Sverige och utomlands. SVA står för huvuddelen av diagnostiken i kontroll- och övervakningsprogrammen för lantbrukets djur, odlingsfisk och vilt. Rutindiagnostiken bidrar till att ge ökad kunskap om aktuella hälsoproblem, större sjukdomsutbrott eller utbrott av nya sjukdomar. Övervakningen av sjukdomsläget sker i samverkan med många parter. Kontakten med fältet, andra myndigheter och branschorganisationer ger SVA värdefull tillgång till information om aktuella sjukdomsproblem. SVA:s experter anlitas som rådgivare och problemlösare exempelvis när det gäller frågor om olika smittämnen, smittskydd, smittspridningsvägar, provtagningsmetoder, diagnostiska metoder och saneringar. Förekomsten av zoonotiska smittämnen (smittämnen som kan spridas mellan djur och människor), i foder, bland djur och i miljön övervakas särskilt. Läget för antibiotikaresistens följs via två övervakningsprogram. Också detta arbete drivs i nära samverkan med andra myndigheter och djurägarorganisationer. SVA:s experter

MÅL OCH ÅTERRAPPORTERINGSKRAV UR REGLERINGSBREVET

Generell återrapportering

SVA ska i återrapporteringen där så är lämpligt göra en värdering av vilka effekter uppdragsverksamheten haft för genomförandet av myndighetsuppgifterna.

Bedömning av djurhälsoläget i Sverige

SVA ska i återrapporteringen göra en övergripande bedömning av hälsoläget och sjukdomssituationen hos domesticerade och vilda djur i Sverige.

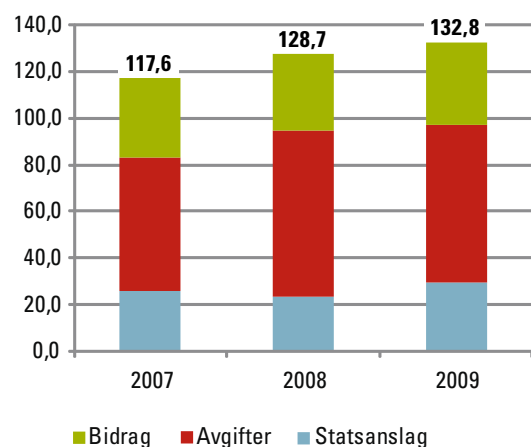
Beredskapskostnader

SVA ska redovisa hur beredskapen vid SVA upprätthålls samt kostnaderna för detta.

Vaccinberedskap

SVA ska redovisa sina insatser för att upprätthålla en effektivvaccinberedskap varigenom de har möjlighet att leverera tillgängliga vacciner mot i landet förekommande sjukdomar hos djur.

Figur 3. Huvudsaklig finansiering 2007-2009, mkr

Tabell 4. Antal undersökta epizootimisstankar 2009

Sjukdom	Undersökt	Bekräftad
Tuberkulos	85	0
Paratuberkulos	9	0
Mjältbrand	13	0
Brucellos	5	0
Rabies	6	0
PRRS	14	0
IBR	4	0
Svinpest/Afr svinpest	10	0
Fågelinfluensa	9	0
Newcastlesjuka	10	1
Bluetongue	28	0
Atypisk scrapie (Nor98)	2	2
BSE	2	0

Källa: SVALA och Jordbruksverket. Siffrorna inkluderar svaga misstankar, där prov tagits för att utesluta epizootisjukdom samt misstankar där besättningen belagts med restriktioner i avvaktan på provsvar. Även misstankar på grund av serologiska reaktioner inom övervakningsprogram inkluderas, där uppföljande provtagning visat att det rör sig om ett falskt positivt resultat.

Tabell 5. Antal fall/besättningar där epizootisk sjukdom konstaterats i Sverige 2005-2009

Sjukdom	2005	2006	2007	2008	2009
Tuberkulos, djurparksdjur	1	-	-	-	-
Paratuberkulos, nöt	2	-	-	-	-
Newcastlesjuka, fjäderfä	2	1	3	1	1
Infektiös pankreasnekros, fisk	2	-	-	-	-
BSE, galna kosjukan	-	1	-	-	-
Atypisk scrapie (Nor98)	1	8	2	-	2
Fågelinfluensa H5N1, fjäderfä	-	1**	-	-	-
PRRS	-	-	7***	-	-
Bluetongue	-	-	-	68*	-
Mjältbrand	-	-	-	1	-

Källa: För 2005-2007 Årsredovisning 2007, för 2008 och 2009 SVALA, *Jordbruksverket. ** Avser viltfågel för utsättning, enligt EU klassat som fjäderfä. Ytterligare 63 fall av fågelinfluensa H5N1 kunde konstateras på vilda fåglar och ett fall på en vild mink. ***8 smittade besättningar registrerades 2007. En av besättningarna avfördes efter utredning.

Tabell 6. Andel Campylobacterpositiva kycklingflockar i procent, 2002-2009

Årtal	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Procent	19,8	17,6	14,2	13,2	13,2	12,3	12,3	12,1

Källa: Svenska Campylobacterprogrammet, kycklinguppfödare som är medlemmar i Svensk fågel.

medverkar i ett stort antal internationella expertpaneler och nätverk. Här pågår ett ständigt och mycket väsentligt informations- och kunskapsutbyte. Tillsammans med omvärldsbevakning är detta förutsättningar för den goda och förutseende beredskap som upprätthålls vid SVA.

HÄLSOLÄGE OCH AKTUELLA INSATSER

Hälsoläget bland svenska djur är gott. SVA återrapporterar situationen årligen i publikationerna Sjukdomsrapportering, Surveillance and Control programs, Zoonoses in Sweden och Sjukdomsläget hos vilt i Sverige. Nedan följer exempel på aktuella sjukdomsutbrott och insatser för att bekämpa dem.

Så gott som dagligen görs bedömningar av inrapporterade sjukdomsfall. Antalet misstänkta fall av epizootisk sjukdom, det vill säga en allvarlig och smittsam sjukdom bland djur, som har följts upp med provtagning och utredning under 2009 framgår av tabell 4. Bekräftade fall av epizootiska sjukdomar den senaste femårsperioden redovisas i tabell 5.

I december 2008 påvisades mjältbrand på en nötkrea-

tursgård i Halland. Mjältbrand är både en epizooti och en zoonos. SVA har deltagit med expertrådgivning till Jordbruksverket i frågor som har rört smittbekämpning och sanering av gården under 2009.

Sverige har under det senaste decenniet drabbats av ströfall av den epizootiska sjukdomen newcastlesjuka. I november 2009 bekräftades det att en större avelsbesättning för slaktkyckling hade drabbats av newcastlesjuka. Samtliga 20 000 djur avlivades. Gården har därefter sanerats. Utöver detta har två fall av Nor98, en atypisk form av scrapie, bekräftats.

Under året har bluetongue övervakats aktivt enligt det förslag som har utarbetats av SVA. Analyser av blodprov från djur utanför restriktionsområdet har genomförts. I övriga landet har en passiv övervakning fortgått med uppmärksamhet på symptom som kan tyda på sjukdomen. Inga nya infekterade besättningar har påvisats under 2009. Två kalvar som föddes i början av året visade sig vara smittade, men de hade blivit infekterade redan som foster under utbrottet 2008. Att inget virus kunnat påvisas vid provtagning av alla misstänkta fall indikerar att vaccinationskampanjen har haft önskad effekt.

Inom regeringsuppdraget för en svensk integrerad viltövervakning har SVA och Naturvårdsverket arbetat med att utforma ett förslag till hur övervakning av viltpopulationer och vilda djurs hälsa ska kunna samordnas.

Foto: Bengt Ekberg/SVA

En ny influensastam, H1N2, konstaterades hos svin i Sverige 2009. Symtomen är lindriga till måttliga och fyndet innebär inga nya restriktioner inom grisuppfödningen.

Pandemisk influensa A (H1N1), även kallad svininfluensa, är en zoonos. I bland annat Norge och på Irland och Island har smitta spridits mellan människa och gris. Influensaläget hos gris i Sverige övervakas i ett samarbete mellan Svenska djurhälsovården, SVA och Jordbruksverket och hittills har inga fall av pandemisk influensa A (H1N1) diagnostiserats hos gris i Sverige. SVA har under året arbetat aktivt med att sprida information om att personer med influensaliknande symtom inte skall vara i kontakt med varken grisar eller fjäderfä.

Q-feber påvisat i Sverige

Q-feber är en zoonos som orsakas av en mycket motståndskraftig bakterie. Många djurslag, bland annat nötkreatur, får och getter, kan smittas och då utgöra en smittkälla. Under 2008-2009 genomförde SVA studier på mjölkkor och kunde under 2009 konstatera att smittämnet finns i landet. Resultaten tyder på att om antikroppar påvisas i tankmjölk är sannolikheten hög att man också kan påvisa bakterien.

Campylobacter är den vanligaste bakteriella zoonosen bland människor i EU men bakterien orsakar oftast inte sjukdom hos djur. Kyckling och kycklingprodukter har i ett flertal studier visats vara viktiga riskprodukter. I Sverige har ett målmedvetet arbete resulterat i att förekomsten av *Campylobacter* minskat i kycklingbesättningarna, se tabell 6. Ändå behövs mera ansträngningar för att ytterligare minska smittriskerna. Omkring 7 500 humanfall per år rapporteras i Sverige. Av dessa är cirka 1/3 smittade inom landet. Vid SVA pågår flera olika forskningsprojekt vars resultat kan bidra till bättre kännedom om förekomst och spridningsvägar när det gäller *Campylobacter*. SVA är även EU:s referenslaboratorium (CRL) för *Campylobacter*.

En svensk integrerad viltövervakning

SVA har tillsammans med Naturvårdsverket fått ett uppdrag av regeringen att utforma en svensk integrerad viltövervakning. Myndigheterna har under året arbetat med att utforma ett förslag till hur övervakning av viltpopulationer och vilda djurs hälsa ska kunna samordnas. Uppdraget gäller jaktbart vilt, men förslaget kommer av olika skäl också att inkludera andra, icke jaktbara, arter. SVA:s förhoppning är att samordningen ska resultera i en utökad och mer effektiv sjukdomskontroll. Detta är viktigt för att förhindra introduktion av nya sjukdomar i landet. Förslaget kommer att redovisas i mars 2010.

Hälsoläget hos vilda djur i Sverige bedöms som god. SVA har dock för första gången påvisat fransk hjärtmask på en räv på svenska fastlandet. Även hund kan vara värd-djur för parasiten. Räven undersöktes inom den så kallade fallviltundersökningen. Fallviltundersökningen bedrivs som en övervakning där grundstommen utgörs av döda vilda djur som hittas ute i markerna och skickas in för obduktion och undersökning. Tillsammans med riktade undersökningar ger den kunskap om sjukdomsläget hos vilda djur i landet. Sjukdomsövervakning av vilda djur är viktigt också för att minska risken att sjukdomar sprids till tamdjur och människor.

I samarbete med Sveriges lantbruksuniversitet och Naturvårdsverket undersöker SVA olika sjukdomsfaktorer betydelse för älgstammens fortlevnad. Infektion med den fästingburna bakterien *Anaplasma* och reproduktionsproblem i form av embryonal död påvisades hos älgstammen på Öland 2007. Fortsatta undersökningar 2008 och 2009 visar dessutom på brist av vissa mineraler.

När det gäller odlad fisk har Sverige ett fortsatt mycket gott hälsoläge jämfört med övriga EU, både lägre sjukdomsfrekvens och avsaknad av de mer allvarliga sjukdomarna. Vildlevande fisk i Sverige övervakas endast då vilda laxar i Östersjön ska användas till avelsfisk och undersökningar görs avseende vissa smittämnen. En

utökad sjukdomsövervakning av vild fisk bör införas i Sverige. Av de sjukdomar som förekommer globalt så är white spot disease, som drabbar krabba, hummer, kräftor och räkor, den sjukdom som för tillfället innebär störst risk för svenskt vidkommande. Sjukdomen finns i Asien varifrån det importeras frysta råa räkor som livsmedel. Dessa kan komma att användas som agn i sportfiske-sammanhang och den vägen infektera våra bestånd av kräftdjur.

SVA har under året påbörjat en inventering av blåmusslor för att påvisa frihet från parasiten *mariteilia refringens*. Frihet har redan erhållits 2009 för ostronsjukdomen bonamios och den nya inventeringen kan ytterligare stärka det nationella skyddet till gagn för både näring och vilda skaldjursbestånd.

SALMONELLA

SVA har fokuserat extra på salmonellaarbetet under 2009, bland annat har en samordnartjänst för salmonellaområdet inrättats. Den ska underlätta samarbete och utveckling internt samt förbättra samverkan med andra myndigheter på området. Under året har också en salmonellaportal skapats på SVA:s webbplats. SVA vill slå vakt om den goda situation som byggts upp i Sverige med hjälp av omfattande övervakning och kraftfulla restriktioner för besättningar som drabbas av salmonella. Sverige, Norge och Finland har internationellt sett en unikt gynnsam situation. Det framgår bland annat av de jämförbara studier som har genomförts inom EU.

Under 2009 har utredningar om spridning av *Salmonella* Reading och *Salmonella* Subspecies I till nötkreatursbesättningar via vattendrag pågått. Utveckling och utvärdering av mer kostnadseffektiva metoder för att upptäcka salmonellasmitta pågår. Vid undersökning av 1 000 slumpvis utvalda och samtliga mjölkkobesättningar på Öland konstaterades att *Salmonella* Dublin förekommer i högre grad på Öland än i övriga landet.

Av de svinbesättningar som har spärrats på grund av salmonellafynd under 2009 drabbades en gård hårt av *Salmonella* Typhimurium, trots att den upprätthöll ett högt smittskydd. SVA har kunnat visa att den salmonellatyp som påvisats i besättningen överensstämmer med en typ som upprepade gånger påträffats i miljöprover från den foderfabrik som levererat foder till besättningen, vilket styrker misstanken om en fodersmitta.

I smittspårningsarbetet i samband med en smittad slaktkycklingflock upptäcktes under sommaren spridning av *Salmonella* Typhimurium via gäss. Källan kunde fastställas och ytterligare fem smittade besättningar spårades.

Salmonellasmitta har förekommit på flera stuterier med avelsverksamhet för häst. Från ett stort stuteri spreds

Tabell 7. Salmonella hos livsmedelsproducerande* djur 2005-2009 (besättningar, stallar och anläggningar)

	2005	2006	2007	2008	2009
Nötkreatur	13	9	5	21	19
Svin	2	5	10	8	3
Får	2	0	0	5	1
Häst	1	3	2	4	8
Slaktkyckling (broiler)	0	7	11	7	3
Värphöns	1	1	4	5	3
Kalkon	0	0	1	2	2
Gäss. Ankor	0	2	5	0	6

Källa: Intern sammanställning, Zoonosrapporter 2005-2008.

* Livsmedelsproducerande djur har definierats som djur som säljs till ett slakteri eller värper konsumtionsägg. Olika djurslag kan förekomma i samma besättning.

smittan vidare bland annat via ett djursjukhus som vårdat ett sjukt föl. Även personal på djursjukhuset smittades. Dessa fall aktualiserar vikten av hygien, genomtänkta djurflöden och lämpliga rutiner i verksamheter där djur från många håll samlas.

SVA ansvarar för den enligt lag ålagda foderkontrollen av *Salmonella*. Under året har SVA även anlåtits av den finska staten för att utvärdera orsakerna bakom det omfattande salmonellautbrott som spreds via foder till djurbesättningar i Finland under våren 2009.

SMITTRYCK I OMVÄRLDEN

Även om fallen av allvarliga sjukdomsutbrott bland svenska djur är få finns alltid en risk för att nya sjukdomar ska få fotfäste i Sverige. Många allvarliga och smittsamma sjukdomar förekommer i EU och i ett stort antal utvecklingsländer. Dessa sjukdomar kan föras in med resande människor och djur eller genom den omfattande och gränsöverskridande handeln med djur och livsmedel. Det mildare klimatet medför också nya sjukdomsrisiker.

Europa lever ständigt med risken för nya utbrott av mul- och klövsjuka, en extremt smittsam sjukdom som också kan spridas via livsmedel. Inga fall har rapporterats inom EU under 2009, men sjukdomen förekommer i bland annat Turkiet och Mellanöstern.

Rävens dvärgbandmask, en parasit som i sällsynta fall kan ge mycket svårbehandlad och allvarlig sjukdom hos människa, förekommer i större delen av Europa. Den har aldrig påvisats i Sverige. Parasiten kan spridas av hundar och katter som vistats i infekterade områden, men också av rävar och mårddhundar. Risken för spridning med sällskapsdjur kan minimeras så länge hundar och katter som förs in i Sverige avmaskas på det sätt som krävs enligt lag. Förhandling om införselreglerna pågår mellan

EU-kommissionen, EU-parlamentet och ministerrådet. Avmaskningskraven riskerar att försvinna från och med 1 juli 2010. SVA och Smittskyddsinstitutet har under året bland annat påbörjat arbetet med att ta fram underlag för att dokumentera och kvantifiera vilka konsekvenser det skulle kunna få om parasiten introducerades till Sverige.

Afrikansk svinpest är en virusjukdom som drabbar svin, såväl tama som vilda. Sjukdomen har aldrig påvisats i Sverige. Sjukdomen förekommer i afrikanska länder söder om Sahara. I Europa uppträder den på Sardinien med enstaka utbrott. Afrikansk svinpest finns sedan några år även i Kaukasus och under 2009 kunde ett utbrott konstateras i närheten av S:t Petersburg. Smittade grisprodukter anses vara den viktigaste smittkällan vid introduktion till nya områden. Utbrottet vid S:t Petersburg har föranlett ökad vaksamhet när det gäller risker att föra in smittade djur eller produkter till EU. Det finns även en risk att föra in smitta indirekt via kontaminerade transportfordon. Klassisk svinpest förekommer på vissa håll inom EU och utgör också en risk för Sverige.

OMFATTANDE ÖVERVAKNING

Listan på nästa sida redovisar sjukdomsövervakning där diagnostiken genomförs på SVA. Övervaknings- och kontrollprogram upprättas i syfte att begränsa och om möjligt bekämpa, för att på sikt kunna utrota, flera av

dessa sjukdomar. Programmen är viktiga för att kunna fånga upp en sjukdom i ett tidigt skede. Detta har stor betydelse för möjligheten till en framgångsrik bekämpning. De är även viktiga för att dokumentera sjukdomsfrihet. SVA bistår med expertråd och riskbedömningar i diskussionerna om hur kontroll- och övervakningsprogrammen ska upprättas och utvecklas. SVA jobbar även med riktade undersökningar, nedan nämns några.

I ett samarbetsprojekt med Linköpings universitet studeras kontakterna mellan djurbesättningar och djurflyttningar ur ett smittspridningsperspektiv. Vikt läggs också vid djurägares förebyggande smittskyddsrutiner, deras kunskap och hur benägna de är att söka information vid ett utbrott. Studien syftar till att utveckla modeller som ökar kunskapen om hur smittspridning går till och hur kontrollen av smittsamma sjukdomar ska kunna utformas. Särskilt fokus läggs i studien på mycket smittsamma sjukdomar som exempelvis mul- och klövsjuka.

Förekomst av fladdermusrabies är inte helt ovanligt i Europa och finns i Danmark och Finland. SVA har sedan början på 90-talet gjort en så kallad passiv övervakning av rabies på fladdermöss genom att med privatpersoners hjälp samla in upphittade döda fladdermöss. Sedan 2008 har en utökad övervakning skett genom att ta blodprov från levande fladdermöss. Sommaren 2009 provtogs 118 stycken levande fladdermöss. Ett mindre antal var

Utbrottet av afrikansk svinpest i S:t Petersburgsområdet har lett till ökad vaksamhet när det gäller risker att föra in smittade djur eller produkter till EU. Foto: Bengt Ekberg/SVA

Sjukdomsövervakning 2009 där prover analyseras på SVA:s laboratorier

Atrofisk rhinit, nyssjuka, gris
 Aujeszky's sjukdom, gris
 Aviär rhinotrakeit, fjäderfä
 Bluetongue, nötkreatur
 Bovin virusdiarré, nötkreatur
 Brucellos, får, get
 Brucellos, nötkreatur, gris
 Campylobacter, fjäderfä
 Dysenteri, gris
 Egg drop syndrome, fjäderfä
 Enzootisk bovin leukos (BLV/EBL), nötkreatur
 Fotröta, får
 Fransk hjärtmask, räv
 Fågelinfluensa, tamfåglar
 Fågelinfluensa, vilda fåglar
 Harpest, hare
 Hönstyfus, fjäderfä
 Infektiös bovin rhinotrakeit (IBR), nötkreatur
 Infektiös hematopoietisk nekros (IHN), fisk
 Infektiös laryngotrakeit, fjäderfä
 Infektiös pankreasnekros (IPN), fisk
 Kräftpest, kräfta
 Lungmask, Aelurostrongylus, grävling
 Maedi Visna får/get
 Martelios, blåmussla
 Mycoplasma gallisepticum, fjäderfä
 Mycoplasma meleagridis, fjäderfä
 Mycoplasma synoviae, fjäderfä
 Paramyxovirus typ 1, fjäderfä
 Paratuberkulos, får,
 Paratuberkulos, nötkreatur
 PRRS, gris
 Q-feber, nötkreatur
 Rabies, fladdermöss
 Renibakterios (BKD), fisk
 Rävns dvärgbandmask, räv, varg, mårddhund
 Salmonella, alla djurslag
 Spring viraemia of carp (SVC) fisk
 Svinpest, gris
 Swine vesicular disease (SVD), gris
 Trichomonas, vilda fåglar (framförallt finkfåglar)
 TSE, nötkreatur
 TSE, får
 Vildsvin, flera sjukdomar undersökta
 Viral hemorragisk septikemi (VHS), fisk
 VTEC O157, nötkreatur

serologiskt positiva och betydelsen av detta kommer att utvärderas. Rabies är en zoonos och övervakningen genomförs i samarbete med Smittskyddsinstitutet, Naturvårdsverket och Sveriges lantbruksuniversitet. Kartläggning av fladdermusrabies är en viktig del i SVA:s sjukdomsövervakning.

Idisslare kan bära verotoxinbildande *Escherichia coli* (VTEC) i tarmen utan att utveckla sjukdom. VTEC kan spridas till människor via exempelvis förorenade livsmedel eller vatten. Ett förändrat klimat med en ökad förekomst av översvämningar kan utgöra en ökad risk. Vid SVA pågår flera studier för att öka kunskapen om VTEC inför framtagandet av ett eventuellt kontrollprogram. Bland annat avslutades en ettårig slakteristudie avseende förekomsten av VTEC O157:H7 bland svenska slaktade nötkreatur under 2009. Bakterien kunde påvisas i ca tre procent av undersökta avföringsprover och i ca åtta procent av prov från öron. För första gången påvisades också bakterien i prover från ett djur med ursprung så långt norrut i Sverige som Skellefteå. Som väntat kunde en mycket större andel positiva avföringsprover påvisas från kalvar än från vuxna djur.

Spridning av den smittsamma juverbakterien *Streptococcus agalactiae* har skett i flera mjölkbesättningar med automatisk mjölkning samt i större lösdrifter. Bakterien är normalt mycket ovanlig och förekommer vid mindre än en procent av juverinfektionerna. De senaste rapporterna kan dock tyda på att den ökar i landet. Utöver försämrad djurhälsa orsakar bakterien även sämre mjölk-kvalitet och ekonomiskt bortfall för producenten samt ökad antibiotikaanvändning.

ANTIBIOTIKARESISTENS

SVA övervakar antibiotikaresistens bland bakterier från djur och livsmedel. Övervakningen genomförs i programmet SVARM som kompletteras av SVARMPat, ett samarbete med Svenska djurhälsovården och Jordbruksverket. I programmen följs resistensläget bland bakterier från både sjuka och friska djur. Övervakningen av resistens hos bakterier från livsmedel har påbörjats men är inte fullt utbyggd. Resultaten redovisas årligen tillsammans med uppgifter om användning av antibiotika i SVARM-rapporten.

Undersökningarna visar att resistensläget bland bakterier hos djur i Sverige generellt är gott och bättre än i de flesta andra länder, se figur 9. Detta är sannolikt en följd av ett gott djurhälsoläge och en ansvarfull användning av antibiotika. Antibiotikaanvändningen inom det veterinärmedicinska området har minskat kraftigt sedan 1990-talet och är under 2000-talet tämligen konstant, se tabell 8.

Men resistensläget kan förändras snabbt. Ett exem-

pel på detta är ökad förekomst av meticillinresistenta *Staphylococcus pseudintermedius* (MRSP) hos hundar i Sverige och i andra länder. Dessa bakterier orsakar sedan några år stora problem i djursjukvården och behovet av information och råd om åtgärder är stort. Men eftersom problematiken är ny krävs kunskapsuppbyggnad inom såväl diagnostik som epidemiologi och inte minst inom vårdhygien.

Meticillinresistenta *Staphylococcus aureus* (MRSA) hos djur är ett annat exempel på ett föränderligt resistensläge. MRSA som under senare år påvisats i ökande omfattning hos djur i många länder har en zoonotisk potential. Också i Sverige förekommer MRSA hos djur men ännu är omfattningen begränsad. Mellan 2006–2009 har drygt tjugo fall påvisats hos sällskapsdjur som hundar, hästar och katter i Sverige. I flera länder förekommer en särskild typ av MRSA, ST398, hos produktionsdjur som grisar, nötkreatur och slaktkyckling. En jämförande studie i EU 2008 visade att MRSA är vanlig hos grisar i flera medlemsstater. MRSA isolerades inte från de svenska gårdar som deltog i studien och bakterierna har inte påvisats i andra undersökningar av produktionsdjur. Sveriges goda läge beror sannolikt på gott smittskydd i djurbesättningar och restriktivitet vid inköp av levande djur från andra länder.

ESBL – resistens med zoonotisk potential

Extended spectrum beta-lactamases (ESBL) är ytterligare ett exempel på resistens med zoonotisk potential. Bakterier som *Escherichia coli* och *Klebsiella* med denna resistens skapar problem i humansjukvård och förekomsten har ökat dramatiskt under de sista åren. Det finns misstankar om reservoarer hos produktionsdjur av överförbara gener som kodar för ESBL-resistens. Men bakterier med ESBL-resistens har inte påvisats hos svenska produktionsdjur i de riktade undersökningar bland grisar och kalvar som har genomförts. Däremot har ett tiotal fall dokumenterats hos svenska hästar och hundar.

Inte minst MRSP, MRSA och ESBL visar på vikten av övervakning som varningssignal för oönskade trender. Övervakning, kompletterad med omvärldsbevakning, identifierar områden där kunskapsuppbyggnad och riktade undersökningar krävs och som behöver belysas via information och rådgivning. Information och rådgivning är kraftfulla verktyg för att motverka spridningen av multiresistenta bakterier i djurpopulationer genom att minska antibiotikaanvändningen och skärpa smittskydd och hygien. Inte minst är rådgivning inom området vårdhygien för sällskapsdjur och häst viktigt för att minska spridningen av resistenta bakterier.

Ett viktigt exempel på effekten av information och rådgivning är en trend att förskrivningen av antibiotika till hundar minskar, vilket redovisas i årets SVARM-rapport. Se kapitlet ”Kunskapsförmedling”.

Mellan 2006–2009 har drygt tjugo fall av MRSA påvisats hos sällskapsdjur som hundar, hästar och katter i Sverige. På bilden opereras en katt på ett djursjukhus, där vårdhygien är särskilt viktigt. Foto: Bengt Ekberg/SVA

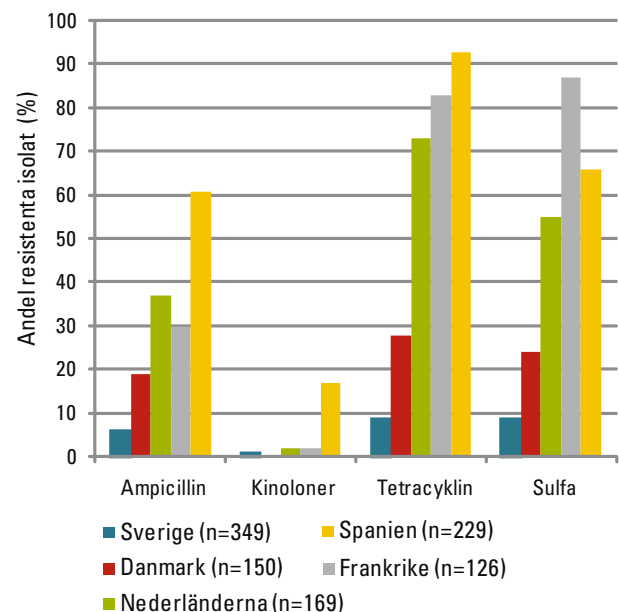
Tabell 8. Försålda kvantiteter antibiotika till djur i Sverige, kg aktiv substans

1992	2004	2005	2006	2007	2008
31 043	16 089	16 389	17 164	17 106	16 365

Källa: Försäljningsstatistik från Apoteket AB presenterad i SVARM 2004 och 2008.

Figur 9. Antibiotikaresistens i procent hos *Escherichia coli* i tarminnehåll från friska grisar.

Data från Sverige för 2008 från SVARM-rapporten, data från övriga länder för 2007 ur respektive lands zoonosrapportering till EFSA (www.efsa.europa.eu).

BEREDSKAP

Kostnaden för beredskapen vid SVA de senaste tre åren redovisas i tabell 10. SVA följer och analyserar kontinuerligt sjukdomssituationen inom och utom Sverige. Detta skapar förutsättningar för ett förebyggande arbete på strategisk nivå. Ansvarsfördelning och rutiner beskrivs i en beredskapsplan, vilken definierar olika beredskapslägen. SVA har alltid en tjänsteman i beredskap dygnet runt, alla dagar om året. SVA:s tjänsteman i beredskap är även SVA:s kontaktperson i samband med andra samhällskriser. Vid utbrott av smittsam sjukdom mobiliseras den kompetens och diagnostiska kapacitet vid SVA som behövs. Diagnostiskt arbete kan påbörjas inom sex timmar från det att en sjukdomsmissstanke uppstår. Information i samband med ett utbrott måste förmedlas snabbt varför SVA även har helgjour för informationsberedskap.

En fortlöpande samordning av beredskap och smittbekämpningsåtgärder sker även med parter inom EU, med Världsgesundhetsorganisationen för djurhälsa, OIE, och FN-organen Food and Agriculture Organisation, FAO och World Health Organisation, WHO.

Beredskapen utvecklas kontinuerligt, både genom att erfarenheterna från olika sjukdomsutbrott tas till vara, och genom olika forsknings- och utvecklingsprojekt. Beredskapsorganisationen testas och utvecklas också med hjälp av övningar. Under året har två övningar inom beredskapsområdet genomförts varav den ena arrangerades av SVA och var en strategioövning mellan SVA och Jordbruksverket och den andra genomfördes inom Resurslaboratorium för beredskapsdiagnostik (RUB). RUB är ett myndighetsgemensamt laboratorium mellan SVA och Livsmedelsverket med syfte att stärka beredskapen för "riskklass 3-organismer" däribland mjältbrandsbakterien *Bacillus anthracis*. För att ytterligare stärka laboratorieberedskapen i Sverige pågår ett nära samarbete mellan SVA, Smittskyddsinstitutet, Livsmedelsverket och Totalförsvarets forskningsinstitut genom Forum för beredskapsdiagnostik.

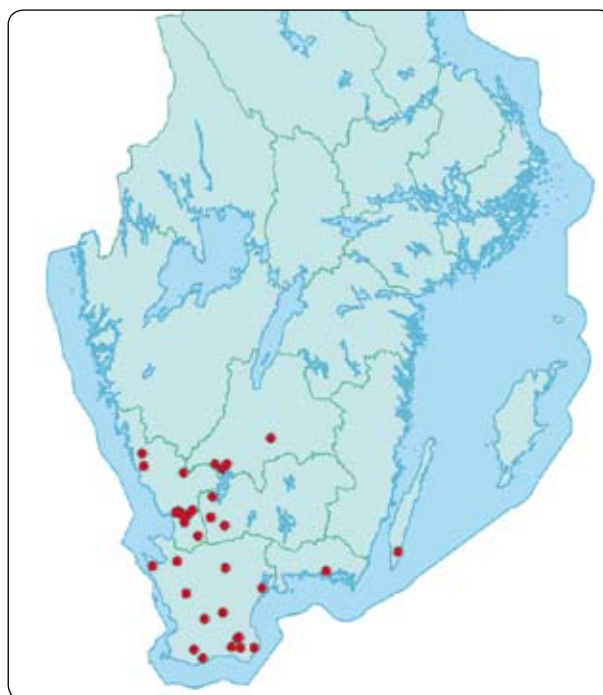
Arbetet med att ta fram underlag för nya säkerhetslaboratorier för bakteriologisk diagnostik, säkerhetsklass 3, har fortsatt under 2009 och projekteringen har slutförts. Bygghandlingar har tagits fram och förberedelser är gjorda för att påbörja en upphandling. För att kunna

utnyttja gemensam teknik planeras de nya säkerhetslaboratorierna att uppföras i nära anslutning till de befintliga säkerhetslaboratorierna för virologisk diagnostik.

VACCINBEREDSKAP

SVA svarar för en väsentlig del av vaccinförsörjningen i Sverige inom det veterinärmedicinska området. SVA har därmed etablerade kanaler för inköp, lagerhållning och distribution av vacciner, vilket inkluderar tillgång till kylkedjor, transportörer med mera. Löpande rådgivningsinsatser, farmaceutisk kunskap samt egen forskning om epidemiologi och immunologi gör att det vid SVA finns kompetens inom hela den kunskapskedja som krävs för ett ställningstagande till vaccinsatser, både mot sjukdomar som redan finns i landet och mot nya sjukdomar som hotar svenska djur. Personalstyrkan inom den dagliga uppdragsverksamheten som vaccinförsäljningen utgör är också en tillgång vid exempelvis större utbrott då SVA snabbt måste kunna hantera stora mängder vaccin. Med anledning av årets stora vaccinationskampanj mot bluetongue har SVA levererat ca 1,5 miljoner doser vaccin till Jordbruksverket.

Geografiskt Informationssystem (GIS) används som ett värdefullt verktyg bland annat vid sjukdomsövervakning. Här är ett exempel med svenska besättningar där bluetonguevirus och/eller antikroppar mot bluetonguevirus har påvisats. Besättningarnas läge har jämförts med och visats stämma väl överens med vindplymer som kan ha fört med sig svidknott från infekterade besättningar i Tyskland och Danmark. Resultaten från studien har blivit accepterade för publikation i Veterinary Record.
©Lantmäteriet Gävle 2009. Medgivande I2009/0830.

Tabell 10. Kostnader för beredskap 2007-2009, mkr

År	2007	2008	2009
Kostnad	115,6	127,8	132,4

Källa: Årsredovisning 2008 för år 2007 och 2008.
SVA:s affärssystem för 2009.

Diagnostik och analysverksamhet

SVA är Sveriges största veterinärmedicinska laboratorium. Här finns infrastruktur och kompetens för obduktion och diagnostik av de flesta smittämnen och substanser som kan orsaka sjukdom hos djur inklusive säkerhetslaboratorier för diagnostik av mycket smittsamma virus och bakterier. SVA är nationellt referenslaboratorium, NRL, för ett 30-tal olika analyser, samt EU:s referenslaboratorium, Community Reference Laboratory, CRL, för *Campylobacter*, vilket bekräftar att SVA betraktas som en part med hög diagnostisk och teknisktvetenskaplig kompetens inom EU.

STOR VOLYM FÖR MÅNGA ANALYSER

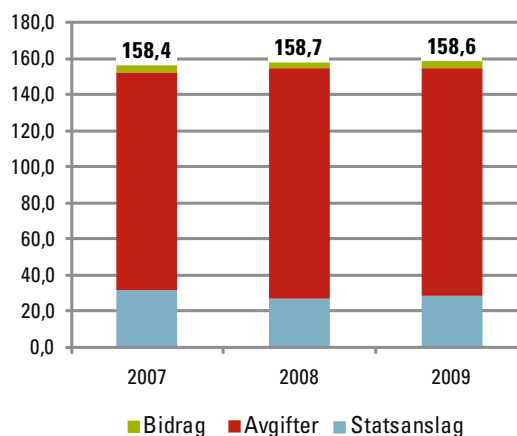
Volymen för den diagnostiska verksamheten vid SVA har legat tämligen konstant under 2000-talet. Volymmässigt är den diagnostik som beställs av andra myndigheter, framförallt Jordbruksverket, störst. Exempel på andra stora och viktiga kunder är Svenska djurhälsovården,

MÅL OCH ÅTERRAPPORTERINGSKRAV UR REGLERINGSBREVET

Generell återrapportering

SVA ska i återrapporteringen där så är lämpligt göra en värdering av vilka effekter uppdragsverksamheten haft för genomförandet av myndighetsuppgifterna.

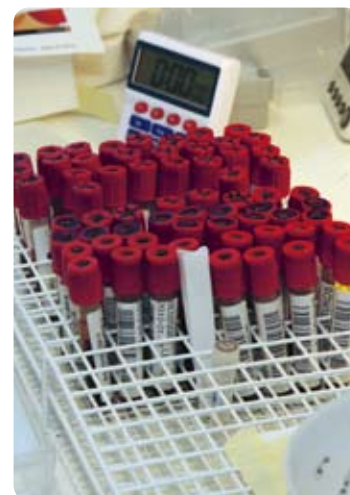
Figur 11. Huvudsaklig finansiering 2007-2009, mkr

Arbete på SVA:s Röda labb där resultat från Polymerase Chain Reaction (PCR) analyseras. PCR används till exempel för att undersöka om meticilinresistensgenen Mec A finns hos bakterierna *Staphylococcus aureus* eller *Staphylococcus pseudintermedius*.
Foto: Staffan Tamm/SVA

Blodprov från nöt inom kontrollprogrammen för bovin virus diarré (BVDV), infektiös bovin rinotracheit (IBR), bovint leukemivirus (BLV) utgör en stor del av provmängden för virologisk serologi.
Foto: Staffan Tamm/SVA

Svensk mjölk, Svensk fågel och Quality Genetics. Andra betydelsefulla kundgrupper är djursjukhus, djurkliniker, veterinärer och enskilda djurägare.

De stora volymerna av diagnostik utförs inom ramen för olika kontroll- och övervakningsprogram, men också i form av konfirmerande tester och hälsokontroller. Många av epizootilagens sjukdomar och de anmälningspliktiga sjukdomar som har nationell betydelse ingår i kontroll- och övervakningsprogrammen.

Volymmässigt stora analyser i övrig rutindiagnostik är trikin- och andra parasitundersökningar samt antikroppskontroll för rabiesvaccinering av hund och katt.

Kapaciteten ökar och förfinas

De diagnostiska metoderna på SVA utvecklas och förfinas kontinuerligt. Vissa smittämnen, exempelvis fågelinfluensa och mjältbrand, är så farliga att de måste hanteras i särskilda säkerhetslaboratorier som för veterinärmedicinska behov bara finns att tillgå på SVA. SVA:s diagnostiska kapacitet är högst när det gäller virusjukdomar, vilket är naturligt då huvuddelen av de epizootiska sjukdomarna är virusjukdomar. I ett basläge är kapaciteten för serologiska analyser med Elisa-tester cirka 5 000 prov per dag. Kapaciteten kan därtill ökas genom skiftgång.

Analyserna går snabbare

Med molekylärbiologiska metoder, till exempel PCR-analyser, kan SVA diagnosticera en smitta redan innan djuret har utvecklat antikroppar, eller ta reda på om ett

smittämne förekommer i foder eller andra substanser. Dessa metoder ger inte bara snabbare svar utan också mer detaljerad information om ett smittämne, vilket har betydelse för smittspårning och bedömning av smittans aggressivitet.

SVA:s kapacitet för PCR-analyser har ökat kontinuerligt sedan flera år tillbaka, utan förändring i personalstyrkan. Detta tack vare ny maskinell utrustning, men också genom att hantering och analysmetoder har rationaliserats och vidareutvecklats. Som ett exempel på utvecklingsarbete inom SVA kunde det epizootiska utbrottet av newcastlesjuka på en hönsavelsbesättning i Skåne, diagnosticeras på mindre än 13 timmar från provernas ankomst. Virusets var då så väl påvisat som att det genetiska ursprunget var kartlagt. Denna procedur tog tidigare upp till en veckas tid.

SVA påbörjade under 2009 ett effektivitetsarbete enligt Lean-metoden vilket leder till ytterligare effektivitetsförbättringar. Den diagnostiska verksamheten på SVA har därmed fått tydligare kundfokus och en mer tidseffektiv arbetsgång.

Analyspaket för sjukdomskomplex

Tillgången till molekylärbiologiska metoder har öppnat för en ny typ av diagnostik som möjliggör att flera analyser kan köras på ett och samma prov. På så vis kan SVA erbjuda ett kostnadseffektivt sätt att diagnostisera olika sjukdomskomplex i så kallade diagnostikpaket.

För närvarande erbjuder SVA fem olika diagnostikpaket: Luftvägs paket för häst, Kastningspaket för häst,

Coronaviruspaket för katt, Kattögonpaket och Luftvägs-paket för hund. SVA erbjuder också övervakningsprogram för parasiter bland hästar som hålls i grupp.

Dopningskontroll och övrig läkemedelsanalys

Dopningskontroller och analysuppdrag till läkemedelsföretag och universitet är aktiviteter som gör det möjligt att upprätthålla kompetens och utrustning för ett brett spektrum av kemiska analyser till en mycket låg samhällskostnad.

Dopningskontrollerna bidrar till att ett gott djurskydd kan upprätthållas vid tävling och träningsverksamhet med hästar och hundar. Flera olika ackrediterade metoder används för dessa analyser, främst sådana som baseras på masspektrometri. Övrig läkemedelsanalys som utförs enligt Good Laboratory Practice utsätts för regelbunden inspektion av Läkemedelsverket. Under året har vissa projekt inom denna verksamhet även inspekterats och godkänts av den amerikanska läkemedelsmyndigheten FDA.

Obduktioner kan ge nya svar

Utöver de analyser som görs i kontroll- och övervakningsprogrammen spelar de obduktioner som genomförs vid SVA stor roll för sjukdomsövervakningen. SVA har en unik kompetens och är det enda laboratoriet i Sverige med fullständig patologisk verksamhet. Svenska staten subventionerar obduktionskostnaderna för lantbrukets djur vilket bidrar till att den här formen av sjukdomsövervakning kan upprätthållas. Det är också kostnadsfritt att skicka in döda vilda djur som hittas i naturen. Obduktionerna på fallvilt har stor betydelse för viltsjukdomsövervakningen. SVA undersökte ca 1 800 vilda djur eller delar av vilda djur under 2009.

Klimatrelaterad diagnostik

Med klimatförändringarna följer nya sjukdomar som inte funnits i Sverige tidigare. Fotröta hos får är till exempel en sjukdom som har börjat bli allt vanligare och som kan bero på ett varmare och fuktigare klimat. Virus-sjukdomen bluetongue är ett annat exempel. Till följd av förändringarna i vår miljö, vilka i sin tur påverkar våra djur, vidareutvecklar SVA sin diagnostik mot framförallt vektorburna sjukdomar, men även mot exempelvis mögelgifter som också kan bli vanligare i framtiden.

SKRÄDDARSYDDA PRODUKTER

En större del av de förbrukningsprodukter som används i det diagnostiska arbetet tillverkas vid SVA. Det är också en stor fördel att kunna tillhandahålla skraddarsydda produkter till SVA:s forskning. Några av produkterna är unika, utvecklade på SVA, och de säljs också till andra

SVA:s analyser med PCR för luftvägsviroser har de senaste åren ökat. Bilden visar provtagning med nässvabb på häst. Proverna utgör en viktig kunskapskälla för kontroll av smittläget och kan även användas till härledning av smittkällan. Foto: Peo Andersson/SVA

Obduktioner av vilda djur har stor betydelse för övervakningen av viltsjukdomar. Här obduceras rävar avseende förekomst av fransk hjärtmask. Under året påvisades parasiten för första gången på svenska fastlandet. Foto: Peo Andersson/SVA

laboratorier. Fördelarna med egen tillverkning är flera. Större volymer ger lägre kostnad per enhet och, vilket är viktigt, en bättre beredskap. Produktionskapaciteten kan snabbt ställas om för tillverkning av produkter som behövs i laboratorierna vid ett sjukdomsutbrott.

VIKTIG FODERKONTROLL

SVA har länge arbetat med analyser av organiska och oorganiska föroreningar i foder, miljöprover och djurvävnader. Jordbruksverket har det övergripande ansvaret för den offentliga foderkontrollen, SVA:s roll är att vara en expert- och laboratorieresurs. Myndigheten tillhandahåller ett 30-tal av de analyser som ingår i den programbundna foderkontrollen.

I expertrollen deltar SVA i utredningar när det finns misstankar om att foder orsakat sjukdom samt i diskussioner om kontrollprogram för foder. SVA både förebygger foderhygieniska problem och utvecklar kemisk metodik för identifikation av främmande ämnen. SVA:s foderkonsulter har anlitats av ett 20-tal foderföretag för riskanalyser, hygienkontroller eller specifika frågeställningar under 2009. Uppdragsverksamheten på foderområdet är betydelsefull för att SVA ska kunna hålla sig ajour med problem inom näringen. Den bidrar även till att SVA kan upprätthålla en god kemisk och mikrobiologisk kompetens.

Mot bakgrund av förra årets uppmärksammade problem med melaminkontamination av foder har en ny analysmetod utvecklats och introducerats. SVA har också ett fortsatt fokus på bearbetat animaliskt protein, till exempel kött- och benmjöl. Myndighetens kompetens inom analys av mögelgifter, utnyttjas både för kontroll av foder och av Livsmedelsverket inom gränskontrollen av bland annat importerade nötter.

NÖJDA KUNDER

SVA:s diagnostik är en kundnära verksamhet och SVA jobbar aktivt med att upprätthålla en god service mot sina uppdragsgivare. För sjätte året i rad erhåller SVA toppbetyg från sina kunder. I den årliga kundundersökningen Client Indicator tillfrågas kunderna om tillgänglighet, relationen med SVA, bemötande, kvalitet på produkter och tjänster, prisvärdhet och snabbhet. 2009 års undersökning påvisar ett nöjd kundindex på 82,8 vilket är i samma nivå som 2008 års 82,5. Den höga kvaliteten, bemötandet och viljan till goda relationer samt möjligheten att snabbt och enkelt få kontakt med SVA fortsätter att vara de faktorer som myndigheten får väldigt bra betyg på från sina kunder. Kundrelationen är också en viktig del i SVA:s omvärldsbevakning, där beredskap och möjlighet till snabba insatser är särskilt viktiga för att fullgöra myndighetsuppdraget.

SVA:s kompetens inom mögel och mögelgifter nyttjas både inom kontroll av foder och av livsmedel. Foto: Bengt Ekberg/SVA

Tabell 12. Antal undersökningar/analyser 2009

Bakteriologi	201 201
Foder	17 486
Kemi	28 978
Parasitologi	72 305
Virologi	308 045
Totalt	628 015

Källa: SVALA

Tabell 13. Antal obduktioner 2009

Djur (ej vilt)	1 613
Vilt	1 785
Fisk	140
Fjäderfä	702
Totalt	4 200

Källa: SVALA

MÅL OCH ÅTERRAPPORTERINGSKRAV UR REGLERINGSBREVET

Generell återrapportering

SVA ska i återrapporteringen där så är lämpligt göra en värdering av vilka effekter uppdragsverksamheten haft för genomförandet av myndighetsuppgifterna.

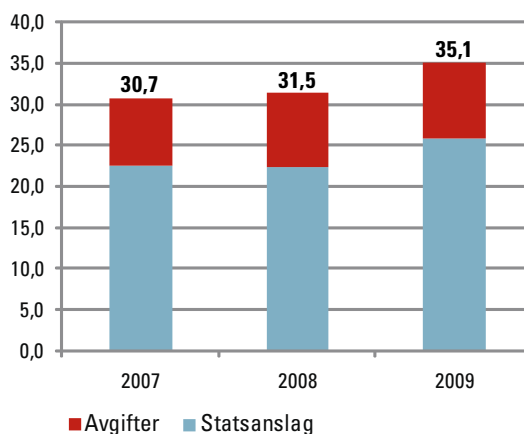
Kunskapsförmedling

SVA är en expertorganisation med uppdrag att upprätthålla, utveckla och förmedla kunskap kring veterinärmedicinska frågeställningar. SVA:s kunskap om zoonoser bidrar även till att människor kan känna sig trygga i sin kontakt med djur. Kunskapen omfattar produktionsdjur, vilda djur, sport- och sällskapsdjur samt laboratoriedjur och förmedlas i olika former; genom expertmedverkan, rådgivning, riskvärdering, utbildning och information. Kunskap förmedlas kring djurhållning, djursjukdomar, fodersäkerhet, samt strategier för att förebygga eller kontrollera sjukdom och antimikrobiell resistens. Stor kompetens upprätthålls och förmedlas också inom den laborativa verksamheten samt i frågeställningar där analytisk expertis efterfrågas. En del av kunskapsförmedlingen förmedlas via debiterbara konsult- och utbildningsinsatser hos företag och branschorganisationer. SVA ser detta som ett mycket effektivt sätt att såväl upprätthålla nära kontakt med näringen, som att genomföra sitt uppdrag om kunskapsförmedling.

EXPERTMEDVERKAN

SVA har i sin expertroll täta kontakter med jordbruksdepartementet och ett tiotal svenska myndigheter. Viktiga samverkansområden är övervakning av förekomst och spridning av epizootiska och zoonotiska smittämnen, antibiotikaresistens samt krisberedskapsfrågor. Flera medarbetare vid SVA har utöver de svenska expertupp-

Figur 14. Huvudsaklig finansiering 2007–2009, mkr

Tabell 15. Publikationer från SVA 2007-2009

Publikationstyp	2007	2008	2009
Populärvetenskapliga artiklar	63	54	55
SVA:s rapportserie	uppg. saknas	5	5
Övriga publikationer (böcker, bokkapitel, kongressrapporter, poster, rapporter)	86	93	99

Källa: Intern sammanställning.
Internationella vetenskapliga publikationer rapporteras på s 25.

dragen särskilda expertuppdrag för EU-kommissionen och inom olika EU-organisationer och olika nordiska samarbetsorgan.

SVA:s experter är efterfrågade och medverkar ofta i möten, konferenser och seminarier som arrangeras av myndigheter, bransch- och intresseorganisationer eller andra specialiserade institutioner.

Under 2009 har SVA:s experter lämnat flera underlag till statliga utredningar.

RISKVÄRDERINGAR, RISKPROFILER OCH RÅDGIVNING

Att värdera risker och ta fram underlag för beslut är en väsentlig del av SVA:s löpande arbete. Under året har ett stort antal riskprofiler gjorts. Inga riskvärderingsrapporter av det mer omfattande slaget har genomförts.

SVA:s riskprofiler är viktiga i arbetet med att bekämpa och förebygga de sjukdomar som finns i landet men även för att minska risken för introduktion av nya sjukdomar vid exempelvis import av djur. Under året har bland annat riskprofiler för import av grissperma och galtar för avel från Danmark tagits fram.

SVA har dagligen ett stort antal kontakter med kunder som efterfrågar råd inom expertområdet. Ett 15-tal svenska bransch-, djurägar- och intresseorganisationer kontaktar regelbundet SVA för att få råd i samband med upprättande av kontroll- och övervakningsprogram, och

i det sjukdomsförebyggande arbetet. Det kan röra sig om förslag till hygien- och smittskyddsrutiner, rekommendationer för näringsstatus och utfodringsrutiner, vaccinfrågor, eller andra regel- och policyfrågor. Exempel på andra parter som regelbundet vänder sig till SVA för att få råd och expertutlåtanden är kliniskt verksamma veterinärer och annan personal vid djurkliniker och djursjukhus. Även kontakter med andra laborativa verksamheter förekommer för diskussion och samverkan kring analysutveckling och diagnostik.

UTBILDNINGAR OCH FÖRELÄSNINGAR

SVA:s medarbetare är ofta anlitade som föreläsare på såväl universitet som i utbildningsinsatser på andra myndigheter, hos bransch-, djurägar- och intresseorganisationer och i enskilda företag. Ett stort antal föreläsningar har givits på Sveriges lantbruksuniversitet, men även vid universiteten i Uppsala, Göteborg, Örebro och Lund. Bland övriga uppdragsgivare märks bland annat länsstyrelser, djursjukhus och foderproducenter. Många av utbildningsinsatserna rör djurslagsspecifika frågeställningar, men i hög grad även analysteknik och diagnostik. SVA:s forskare deltar också som handledare, ledamöter i betygskommittéer och opponenter i samband med avhandlingsarbeten för erläggande av licentiat- eller doktorsexamen.

SVA har gjort en fördjupad kunskapssammanställning om klimatförändringens påverkan på infektionssjukdomar hos djur till regeringens utredning om smittsamma djursjukdomar. Där kan man läsa att smittsamma sjukdomar som överförs med vektorer, som t ex fästingar och insekter, kan få en ökad betydelse. Bluetongue som introducerades i Sverige 2008 sprids med svidknott och kan orsaka allvarlig sjukdom hos får. Foto: Ann Albin

TRYCKT OCH ELEKTRONISK INFORMATION

Medarbetare från myndigheten medverkar ofta i massmedia för att uttala sig då SVA:s expertis efterfrågas.

Under 2009 har SVA figurerat i cirka 1 600 webbpublicerade och tryckta artiklar i svensk press och etermedia. Av sammanlagt 55 publicerade pressmeddelanden på SVA:s webbplats, har cirka hälften fångats upp av massmedia. Den egna populärvetenskapliga tidskriften SVAvet har under 2009 utkommit med tre nummer. Tidskriften har en upplaga på ca 4 000 exemplar och finns även på webbplatsen. SVA:s webbplats har en förstasida med nyheter och information om aktuella aktiviteter, sjukdomsutbrott och forskningsresultat vid SVA. Under 2009 utvecklades och färdigställdes en salmonellaportal på SVA:s webbplats, vilken är tänkt som en ingång för kunder med behov av information ur olika salmonellaperspektiv. Via portalen kan även information på andra myndigheters webbplatser hittas. Under 2009 har SVA:s webbplats haft cirka 450 000 besök. De flesta besökarna vill läsa om djurhälsa och många är intresserade av häst, hund och katt. I en besöksutvärdering som genomförts får SVA:s webbplats betyg på mellan 4,0 och 4,3, på en skala från 1-5, för grafik, innehåll, struktur, användarvänlighet och förväntan.

EXEMPEL PÅ INSATSER 2009

Klimatets påverkan på djurhälsan

Klimatförändringen ändrar förutsättningarna för sjukdomars utbredning och hur de sprids. Även förutsättningar för odling, hantering och lagring av fodergrödor förändras med ett varmare och fuktigare klimat. För att bättre hantera de utmaningar en klimatförändring medför har SVA under 2009 byggt upp ett klimatkompetenscenter. Det ska öka kunskapen om klimataspekter inom SVA:s verksamhetsområde men även verka för ett ökat samarbete med externa parter. En tvärvetenskaplig arbetsgrupp har startats. Arbetet med att förbereda en internationell tvärvetenskaplig konferens som förenar forskning inom veterinär- och humanmedicin, ekologi och evolution pågår. Konferensen äger rum 2010. Ett nummer av SVA:s populärvetenskapliga tidskrift SVAvet ägnades helt åt klimatfrågan. SVA har deltagit i flera konferenser och seminarier under året där klimataspekter har diskuterats. Representanter från SVA har funnits med i diskussionerna om arbetet med en klimatportal på internet, i samarbete med flera myndigheter och andra aktörer. SVA har också gjort en fördjupad kunskapssammanställning om klimatförändringens påverkan på infektionssjukdomar hos djur till regeringens Djursmittsutredning (Jo 2007:05). Tillsammans med Sveriges lantbruksuniversitet har SVA skrivit en bok med titeln "Lantbrukets djur i en föränderlig miljö".

De flesta besökarna på SVA:s webbplats vill läsa om djurhälsa, många är intresserade av häst, hund och katt. Foto: Eva Lundvall/SVA

Stöd till global utveckling

SVA har liksom andra svenska myndigheter ett ansvar i biståndsfrågor, formulerat i regeringens politik för global utveckling. Djurhälsofrågor, framförallt relaterade till infektionssjukdomar, anses allt viktigare inom Sveriges bistånd till utvecklingsländer. SVA har relevant kompetens och kan bidra till att möta den utmaning som dessa sjukdomar utgör på den globala arenan. Genom engagemang i utvecklingsländer bygger SVA dessutom viktig kunskap kring sjukdomar och sjukdomsproblematik som i dagsläget inte finns i Sverige.

Representanter för SVA reste under året till Vietnam för att undersöka möjligheterna till ett Sida-finansierat utvecklingssamarbete. SVA vill öka sin kunskap om exotiska djursjukdomar och hur dessa kan hanteras. I gengäld bidrar SVA med expertis inom virologi, diagnostik och patologi.

Inom ramen för ett Sida-uppdrag har SVA tillsammans med Sveriges lantbruksuniversitet bistått Bosnien med expertråd för att hantera bakteriesjukdomen brucellos. Tillsammans med veterinära myndigheter har en plan för bekämpning utarbetats, innefattande bland annat en vaccinationskampanj.

Under året har SVA också varit delaktig i ett Sida-projekt som syftar till veterinärmedicinsk kunskapsuppbyggnad i Tadzjikistan. SVA har bidragit med expertkunskap

och föreläsningar om riskvärdering och sjukdomsövervakning.

Intresset för alpäckor och andra kameldjur har ökat de senaste åren och därmed också importerna till Sverige. Infektioner som förs in med dessa djur kan spridas bland svenska lantbruksdjur, vilket kan få mycket stora ekonomiska konsekvenser. För att öka kunskapen om alpäckor i Sverige har SVA under året sammanställt och presenterat resultaten av en enkätundersökning som gjordes under 2008. SVA bidrar med kompetens till det svenska hälsoprogrammet för kameldjur som startades av Svenska djurhälsovården 2009. SVA har också haft kunskapsutbyten med Peru och Pakistan beträffande alpäckor och kameler under året. SVA:s representant har besökt djuranläggningar och föreläst vid flera universitet i dessa områden, bland annat vid det stora lantbruksuniversitetet i Faisalabad, Pakistan.

Import av kameldjur till Sverige innebär en risk för införsel av infektioner som kan drabba svenska lantbruksdjur. SVA:s biträdande statsveterinär Kerstin de Verdier besökte under året Pakistan för kunskapsutbyte. Foto: SVA.

Strama VL

SVA samordnar Strategigruppen för rationell antibiotik användning och minskad antibiotikaresistens inom veterinärmedicin och livsmedel, Strama VL. En viktig uppgift för Strama VL är att sammanställa och sprida kunskap om hur man kan motverka antibiotikaresistens. Infektioner hos hundar med meticillinresistenta *Staphylococcus pseudintermedius* (MRSP) är ett stort problem inom djursjukvården. Detta har därför varit ett prioriterat område under 2008-2009, med bland annat aktiviteter som studier över förskrivning av antibiotika till hund och uppdatering av riktlinjer för förskrivning tillsammans med Sveriges veterinärmedicinska sällskap. Förskrivningen av antibiotika till hund har minskat med elva procent sedan 2006, se figur 16. SVA:s övervakning och utåtriktade informationsverksamhet till djursjukhus och veterinärer har med all sannolikhet bidragit till detta.

Eftersom läget i Sverige påverkas av situationen i andra länder arbetar SVA också internationellt genom deltagande i flera internationella arbetsgrupper.

Laboratoriedjur

Det är viktigt att laboratoriedjur, det vill säga djur som används för vetenskapliga ändamål, är friska och att deras hälsa kontrolleras regelbundet; därigenom kan antalet djur som används minimeras. SVA utför diagnostik och hälsokontroller av laboratoriedjur enligt program rekommenderade av FELASA (Federation of European Laboratory Animal Science Associations). SVA:s personal anlitas regelbundet som konsulter när det gäller sjukdomar hos laboratoriedjur och håller föreläsningar i ämnet vid olika utbildningar, både i Sverige och utomlands.

Figur 16: Förskrivningen av antibiotika till hund

Förändring i procent från år 2005 till 2008.

En blodagarplatta med *Staphylococcus aureus*, som är den bakterie som är vanligast förekommande vid juverinflammation hos mjölkkor i Sverige.
Foto: Staffan Tamm/SVA

Forskning och utveckling

SVA:s forsknings- och utvecklingsarbete bedrivs med utgångspunkt från frågeställningar inom SVA:s verksamhetsområde. De kan vara kopplade till aktuell problematik, viktiga fokusområden eller till behov av att utveckla de diagnostiska metoderna.

Forskningen är målinriktad och nödvändig eftersom SVA behöver ha bred kunskap för att klara expertrollen och rollen som rådgivare. Egen forskning är också en förutsättning för det kunskapsutbyte SVA har med andra myndigheter och forskningsutförare, nationellt och internationellt. Forskningen har avgörande betydelse för SVA:s förmåga att uppfylla målen inom övriga verksamhetsgrenar.

Forskningen finansieras via externa forskningsbidrag och anslag. Tilldelningen av externa forskningsbidrag visar att SVA:s forskare har gott renommé och är bra på att identifiera intressanta och relevanta forskningsprojekt. De externa bidragen söks i konkurrens med många andra forskningsutförare.

Andra tecken på att forskningen håller hög kvalitet är att SVA:s forskare deltar i många internationella forskarnätverk och i flera EU-finansierade forskningsprojekt. Forskningsresultaten publiceras också i välrenommerade vetenskapliga tidskrifter.

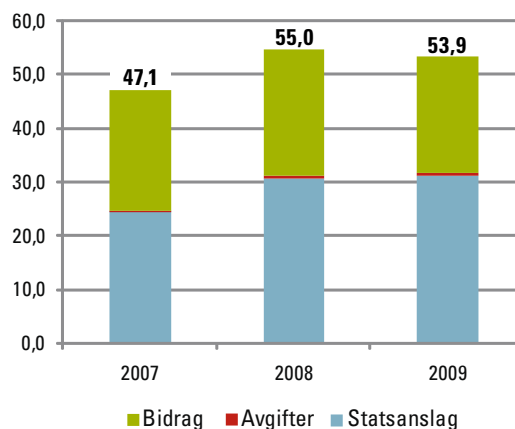
Enligt den bibliometriska analys som gjordes i utredningen "Trygg med vad du äter – nya myndigheter för säkra livsmedel och hållbar produktion, (SOU 2009:08)"

MÅL OCH ÅTERRAPPORTERINGSKRAV UR REGLERINGSBREVET

Generell återrapportering

SVA ska i återrapporteringen där så är lämpligt göra en värdering av vilka effekter uppdragsverksamheten haft för genomförandet av myndighetsuppgifterna.

Figur 17. Huvudsaklig finansiering 2007-2009, mkr

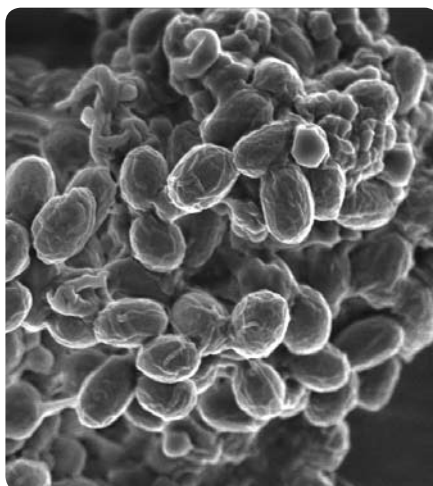
Tabell 18. Internationella vetenskapliga publikationer där SVA medverkar

	2005	2006	2007	2008	2009
I internationella vetenskapliga tidskrifter med granskningsförfarande	75	92	91	77	125

För övriga vetenskapliga publikationer se tabell 15, s 21.
Källa: SVA:s publikationsdatabas. Ny sökmetod som innefattar 2005-2009. Årsvisa databassökningar ligger till grund för siffrorna.

Vid SVA pågår forskning för att utveckla bakteriologisk diagnostik och bioinformatik ur ett krisberedskapsperspektiv. Ett av dessa forskningsprojekt är baserat på erfarenheter från mjältbrandsutbrottet 2008 och syftar till att utveckla metoder för att isolera sporer i svåranalyserade prover med låg koncentration, som t ex i hö och jord. Mjältbrandsbakterien *Bacillus anthracis* kan, bland annat i kontakt med luft, bilda mycket motståndskraftiga sporer. En viktig smittkälla för mjältbrand är sporer som kan förekomma i gamla epizootigravar med smittade djurkadaver.

Vänster bild: Mjältbrandssporer. Foto: Joakim Ågren SVA /Leif Ljung Uppsala universitet.

Höger bild: Provtagning av en misstänkt mjältbrandsgrav. Foto: Therese Westermark

återfinns SVA:s vetenskapliga publikationer inom totalt 45 ämnesområden. Inom det veterinärmedicinska området respektive parasitologi står SVA för en relativt stor andel av den totala svenska vetenskapliga produktionen, 17 respektive 25 procent. Citeringsgraden för SVA är 25 till 35 procentenheter högre än genomsnittet i Sverige och EU. Inom det veterinärmedicinska området har SVA en klart högre citeringsgrad än genomsnittet i Sverige och EU.

En väl implementerad forskningsstrategi är viktig för att forskning ska kunna bedrivas målinriktat och effektivt utifrån de riktlinjer som styr verksamheten. Under året har ett förslag till ny forskningsstrategi för SVA påbörjats. SVA:s forskare har bland annat i samband med den årliga forskningsdagen bidragit med underlag till strategin, som har bearbetats vidare i SVA:s vetenskapliga råd. Forskningsstrategin kommer att antas under 2010.

ETT URVAL AV ANGELÄGEN FORSKNING

Under 2009 har forskare vid SVA medverkat som författare i totalt 125 artiklar som har publicerats i internationella vetenskapliga tidskrifter, tabell 18. Andra resultat av forsknings- och utvecklingsarbetet har återrapporterats direkt till uppdragsgivaren, vid vetenskapliga konferenser eller i populärvetenskapliga tidskrifter. Sju avhandlingar har publicerats, där en stor del av arbetet har utförts vid SVA. Här följer ett kort sammandrag av några av de vetenskapliga studier som har pågått vid SVA under 2009.

Spårbarhet av mikroorganismer

Mikroorganismer eller giftiga kemikalier fortsätter att orsaka problem i livsmedelskedjan. SVA deltar i EU-projektet Biotracer där syftet är att förbättra spårbarheten av mikroorganismer som uppträder i foder respektive

livsmedel. Totalt deltar 24 nationer representerade genom 46 vetenskapliga och industriella partners. Arbetet fokuserar på att förbättra spårbarheten av mikroorganismer samt att undersöka hur dessa överlever i foder- och livsmedelskedjan. En viktig del av projektet är att skapa modeller för hur kunskap och information inom området ska förmedlas till forskare, beslutsfattare och till foder- och livsmedelsindustri.

SVA:s medverkan i Biotracer har skapat viktiga kontakter med organisationer och näringsidkare internationellt. Under 2009 har SVA bland annat deltagit i ett forskningsprojekt avseende provtagning av mögelgifter och salmonella i foderråvara. Resultaten visar bland annat att sojamjöl som importeras till Sverige ofta är infekterat med salmonella redan när det lämnar extraktionsfabriken.

SVA har också deltagit i projekt för att spåra framförallt mjältbrand och botulism i livsmedelskedjan. Diagnostiksamverkan har skett med laboratorier i Nederländerna, Italien och Frankrike. För att öka kunskapen och bygga upp diagnostik för mjältbrand har en kartläggning av bakteriens hela arvsmassa gjorts under året.

Influensa hos olika djurslag

Fågelinfluensavirus utgör ett stort bekymmer inom fjäderfäneringen i synnerhet i utvecklingsländerna. Studier i samarbete mellan SVA och Sveriges lantbruksuniversitet av NS1, ett protein i fågelinfluensavirus, visar att proteinet har stor betydelse för bland annat H5N1-virusets förmåga att undkomma kroppens immunförsvar. Fortsatt kunskap om NS1 är viktig i arbetet med att ta fram vacciner eller andra läkemedel mot influensavirus.

I ett samarbete med Uppsala universitet studeras mild fågelinfluensa hos gräsänder och risken för utveckling av resistens mot influensahämmande läkemedel. SVA ansva-

rar för obduktionerna i projektet. Hypotesen är att vilda fåglar kommer i kontakt med läkemedelsrester i vattendrag, i anslutning till reningsverk, och att det där igenom finns risk för att viruset muterar och resistens utvecklas.

Snabb identifikation av smittade fåglar med tillförlitliga diagnostiska metoder är avgörande för bekämpning av fågelinfluensa. Det huvudsakliga målet för Flutest, ett EU-projekt som SVA deltar i, är att utveckla ny influensadiagnostik och att förbättra metoderna för övervakning och för snabb upptäckt av smitta.

Under 2009 har stora framsteg gjorts när det gäller att utveckla ny diagnostik med ökad precision. Analyser kan nu med hjälp av PCR-teknik genomföras direkt vid ankomsten till SVA för virusvarianterna H5, H7 och H9, vilket ger snabba svar.

Influensastammen H1N2 har tidigare påvisats hos gris i andra länder, men konstaterades för första gången i svenska besättningar under 2009. Genom forskning på SVA har man nu kunnat konstatera att H1N2 visat sig bestå av H1 som påminner om influensa som främst förknippas med fåglar och N2 som påminner om influensa hos grisar.

Studier av juverinflammationer

Staphylococcus aureus (*S. aureus*) är den bakterie som är vanligast förekommande vid juverinflammation hos mjölkkor i Sverige. Sedan många år arbetar SVA med forskning och diagnostik för att undvika introduktion av bakterien i besättningar där den inte finns, men även för att minimera spridning av bakterierna i de besättningar där *S. aureus* påvisats vid juverinflammation. Målet är att eliminera bakterien som smittkälla i besättningarna. SVA har studerat den geografiska spridningen i Sverige av olika *S. aureus*-stammar, resultaten visade att en spridning skett inom landet av vissa stammar.

I en annan studie har SVA undersökt förekomst av *S. aureus* inom besättningar med juverhälsoproblem. Resultaten visade att det i varje besättning fanns en stam av *S. aureus* som dominerade i mjölk. Resultaten visade

också att kor med *S. aureus* i mjölken i genomsnitt hade högre mjölkavkastning än övriga kor i besättningen. Sannolikt är det så att benägenheten att bli infekterad ökar med en ökad produktion. De resultat som framkommit tillför värdefull kunskap om hur *S. aureus* uppträder och kan användas i framtida utarbetande av strategier för att bekämpa *S. aureus* som orsak till juverinflammation.

Klimatrelaterad forskning

Vid ett varmare och fuktigare klimat i Sverige kan förekomsten av smittspridare, vektorer, så som insekter, fästingar, fåglar och smågnagare gynnas. SVA har flera forskningsprojekt med fokus på vektorer. Ett exempel är den fortsatta inventeringen av svidknott avseende deras förekomst och fördelning i olika stadier och ålder, alla med olika kapacitet för att bära smitta. Forskningen har fastställt den tidsperiod av året då svidknotten är aktiva och kan fungera som vektorer för bluetongue i Sverige. Jordbruksverket har, baserat på SVA:s forskning, beslutat om "knottfri säsong" då förflyttning av djur kan ske. En utvärdering av svidknottsfallorna har gjorts och resultaten visar att de fungerar väl. Utöver detta har flera forskningsprojekt med klimatanknytning startats under året, bland annat om genetiska skillnader mellan olika geografiska populationer av stickmygg, om prognosmodeller för mögelgifter i säd, om klimatets påverkan på fotröta hos får och påverkan på andelen VTEC-infekterade djur per besättning. En litteraturstudie har också utförts om klimatpåverkan på infektionssjukdomar och om sjukdomsvektors geografiska utbredning. Studien har avrapporterats till regeringens utredare (Djursmitts-utredningen (Jo 2007:05)). Det nystartade klimatkompetenscentret vid SVA samordnar forskningen inom området vid SVA och utvecklar samarbetet med andra forskningsaktörer och myndigheter.

Antibiotikaresistens

Forskningen avseende antibiotikaresistens bedrivs i flera projekt och utifrån olika frågeställningar. Bland annat

Tabell 19. Beviljade forskningsbidrag per bidragsgivare, mkr

	2005	2006	2007	2008	2009
Formas	6,1	4,0	4,7	4,9	6,3
Övriga statliga	2,1	5,0	6,0	4,2	3,9
Stiftelsen Lantbruksforskning	4,0	4,0	2,4	3,2	2,4
EU	2,5	5,2	3,2	6,3	5,9
Övriga ej statliga	2,1	3,9	5,8	4,4	4,2
Totalt	16.8	22.1	22.1	23.0	22.7

Källa: SVA:s årsredovisning 2008 för 2005-2008. SVA:s affärssystem för 2009. Under 2009 erhölet 1,9 mkr fr Stiftelsen Svensk Hästforskning, ingår i posten "Övriga ej statliga".

undersöks epidemiologiska förhållanden av betydelse för förekomsten av Vankomycinresistenta *enterokocker* (VRE) hos slaktkyckling i syfte att begränsa förekomsten av sådana bakterier. I ett annat projekt – Vårdrelaterade infektioner på djursjukhus, antibiotika och vårdhygien – undersöks möjligheten att minska antalet vårdrelaterade infektioner hos häst.

VIKTIGA SAMARBETEN

En stor del av forskningen vid SVA sker i samarbete med andra forskningsutförare, främst Sveriges lantbruksuniversitet samt Uppsala universitet. Andra samarbetsparter är exempelvis Svenska djurhälsovården och Svensk mjölk. Därutöver har SVA forskningssamarbeten med läkemedelföretag och bioteknikföretag. På internationell nivå deltar SVA bland annat i forskarnätverken Epizone och Med-Vet-Net Association. SVA deltar även i CoVet-Lab, även kallat Club 5, ett samarbete mellan fem stora veterinärinstitut i Europa. SVA finns med i tre av fyra beviljade forskningsprojekt inom CoVetLab under 2009. SVA är projektledare för två av dessa som rör utveckling av diagnostik för Q-feber respektive för harpest.

Under året har också EU-projektet Wildtech startats. Nätverket samlar viltexperter från ett 20-tal europeiska

och utomeuropeiska länder och ska utveckla nya diagnostiska metoder för en effektiv viltsjukdomsövervakning. SVA ansvarar för ett delprojekt som syftar till att bygga upp en infrastruktur med metoder och rutiner för insamling av serum- och vävnadsprover från länder utanför EU. Under året har SVA medverkat till att bygga upp ett grundläggande nätverk av samarbetspartners. Vidare har SVA medverkat i arbetet med att utforma det databas-system som ska byggas under projektets gång. SVA har även byggt en preliminär webbplats för medlemmar som används i väntan på att projektets officiella webbplats blir färdig under 2010. Andra EU-projekt där SVA deltar är, till exempel ASFRISK, CSFV-vaccin & vildsvin, Fluresist, och Neuroprion.

SVA är i samarbete med Sveriges lantbruksuniversitet Collaborating centre för molekylärbiologisk diagnostik inom det veterinärmedicinska området, för Världsgesamheten för djurhälsa (OIE). Inom ramen för denna verksamhet har under året bland annat en internationell workshop kring diagnostik av fågelinfluensa hållits, med särskild fokus på sekvensering och molekylär epidemiologi. Workshopen arrangerades som en del av EU-projektet ConFluTech. Forskare från SVA har också deltagit i en utbildningsinsats i samband med etableringen av ett veterinärmedicinskt laboratorium i Sierra Leone.

Forskningsrådet Formas tilldelade SVA ca 4, 5 miljoner kronor över tre år för ett forskningsprojekt om det zoonotiska viruset hepatit E. Forskningen kommer att fokusera på att beskriva bakomliggande orsaker till skillnaden mellan olika virusvarianters förmåga att spridas till djur och människor och orsaka sjukdom samt även hur de sprids mellan grisar, vildsvin, andra djur och till människor. Foto: Bengt Ekberg/SVA

Egenutvecklade tester för SVA:s rutindiagnostik och forskning 2009

- Immunohistokemisk metod för påvisande av *Francisella noatunensis* i vävnad från fisk
- Realtids-PCR för agens för proliferative kidney disease (PKD)
- Ljusbioskopisk metod för sjukdomarna marteilios och bonamios i mussla
- LC-MS/MS-teknik för mögelgifterna T2-toxin, HT2-toxin, roquefortin C, verruculogen, penitrem A, penicillinic acid, mycophenolic acid, gliotoxin samt fumitremorgin C i foder och foderråvaror.
- Entomologisk analys för dödstidsbestämning

Uppdrag

VILDA DJUR

SVA samråder med Naturvårdsverket inom ramen för ett gemensamt viltsjukdomsråd. Rådet har ett ständigt kunskapsutbyte med regelbunden avstämning och uppdatering avseende viltsjukdomsläget och har under 2009 genomfört ett möte.

SVERIGES ORDFÖRANDESKAP I EU 2009

SVA ska fortlöpande bistå jordbruksdepartementet i förberedelserna inför och under genomförandet av det svenska ordförandeskapet i EU:s ministerråd andra halvåret 2009 i de frågor som ligger inom myndighetens ansvarsområde.

SVA har under ordförandeskapet stått till jordbruksdepartementets och Jordbruksverkets förfogande och fortsatt bistått med veterinärmedicinsk expertrådgivning.

På inbjudan av Sveriges ordförandeskap i EU anordnade Jordbruksverket i slutet av oktober ett informellt möte med chefveterinärerna i de 27 medlemsländerna. SVA medverkade till en enkätstudie över deltagarnas syn på smittskyddsriskerna inom det europeiska jordbruket. Resultatet visade en stor samstämmighet länderna emellan vilket förhoppningsvis kommer att ligga till grund för ett fortsatt europeiskt samarbete för att förbättra biosäkerheten inom unionen.

I mitten av december belyste SVA problemet med antibiotikaresistens genom ett internationellt seminarium med bland annat företrädare från EU-kommissionen, EU:s läkemedelsmyndighet EMEA, EU:s livssäkerhetsmyndighet EFSA och Europeiskt centrum för förebyggande och kontroll av sjukdomar ECDC. Mötet arrangerades av Kungliga Skogs- och Lantbruksakademien under ordförandeskapets flagg. En viktig slutsats från mötet var att samarbeta för ett gemensamt starkt grepp om ökningen av resistens globalt och för bättre och harmoniserade system för datainsamling både inom human- och veterinärmedicin. En annan viktig slutsats var att verka för en ansvarsfull användning av antimikrobiella preparat och en restriktiv förskrivning.

MÅL OCH ÅTERRAPPORTERINGSKRAV UR REGLERINGSBREVET

Vilda djur

SVA ska fortsatt driva en grupp för samråd med Naturvårdsverket om programmet för att följa upp och analysera utvecklingen av sjukdomstillstånd hos vilda djurpopulationer. Gällande sjukdomar reglerade av epizootilagen (SFS 1999:657) ska samråd ske med Statens jordbruksverk.

Sveriges ordförandeskap i EU 2009

SVA ska fortlöpande bistå jordbruksdepartementet i förberedelserna inför och under genomförandet av det svenska ordförandeskapet i EU:s ministerråd andra halvåret 2009 i de frågor som ligger inom myndighetens ansvarsområde.

Foto: Roland Mattsson/SVA

Kompetensförsörjning

År 2009 har i mycket präglats av utredningsbetänkandet ”Trygg med vad du äter – nya myndigheter för säkra livsmedel och hållbar produktion (SOU 2009:8)” där förslag lades på långtgående förändringar för SVA som myndighet. Regeringen beslöt i september att inte vidta några åtgärder med anledning av betänkandet. Ovissheten bland personalen bemöttes med så tydlig information som möjligt och verksamheten fortsatte i möjligaste mån som vanligt.

Medelantalet anställda vid SVA var under 2009, 409 personer, varav 72 procent var kvinnor och 28 procent män. Förhållandet mellan kvinnor och män på chefsnivå är 50/50. Tre kvinnor och sju män ingår i ledningsgruppen, se tabell 20.

SVA bedriver en kunskapsintensiv verksamhet och en hög andel av de anställda, 72 procent, har högskoleutbildning. 96 personer har doktorsexamen. Personalomsättningen är låg: 5,6 procent under 2009 då 38 nyrekryteringar genomfördes.

Foto: Peo Andersson/SVA

MÅL OCH ÅTERRAPPORTERINGSKRAV

Myndigheten ska redovisa de åtgärder som har vidtagits i syfte att säkerställa att kompetens finns för att fullgöra de uppgifter som framgår av myndighetens instruktion, regleringsbrev eller i annat regeringsbeslut. I redovisningen ska det ingå en bedömning av hur de vidtagna åtgärderna sammantaget har bidragit till fullgörandet av dessa uppgifter. Förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag 3 kap 3 §.

Uppgift skall lämnas om de anställdas frånvaro på grund av sjukdom under räkenskapsåret. Den totala sjukfrånvaron skall anges i procent av de anställdas sammanlagda ordinarie arbetstid. Förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag 7 kap, 3 §.

SVA:s expertroll kräver att den vetenskapliga kompetensen ständigt utvecklas och förstärks. Internationellt forskarutbyte, deltagande i externa nätverk och projekt medför värdefullt kunskaps- och informationsutbyte. Intern samverkan och kunskapsutbyte inom SVA är också en viktig del som har utvecklats under året.

NY VÄRDEGRUND OCH "KLAR KOMMUNIKATION"

SVA har under 2009 dokumenterat och tagit fram en ny värdegrund som tydliggör förväntningarna på chefsrollen och på medarbetarrollen. SVA:s värdegrund innefattar också ett verktyg som kallas "Klar kommunikation" som hjälper SVA att nå visionen "friska djur – trygga människor".

Tabell 20. SVA:s personal i siffror 2009

	Antal
Medelantal anställda	409
varav kvinnor	294
Ledningsgrupp	10
varav kvinnor	3
Övriga chefer	40
varav kvinnor	22
Andel anställda med invandrarbakgrund	10,5 %
Veterinärer	92
Biomedicinska analytiker/laboratorieingenjörer	94
Forskare/forskningsingenjör/forskningsassistent	69
Anställda med högskoleexamen	294
Disputerade	96
Personalomsättning	5,6 %
Årsarbetskraft	355,8
Medelanställningstid (år)	14

Källa: SVA:s lönesystem Palasso

SVA har satsat särskilt på medarbetarrollen 2009 och arbetet med "Klar kommunikation" kommer att följas upp under 2010. Även planeringssamtalen följer modellen med medarbetarrollen och genom dessa kan SVA på ett enklare sätt ta fram gemensamma kompetensutvecklingsplaner.

SVA har dokumenterat chefsförsörjningsprocessen, det vill säga hur myndigheten attraherar, rekryterar, utvecklar och avvecklar chefer. Samtliga chefer har under året genomgått en fyradagars utbildning i "Klart ledarskap".

TRIVSEL, DELAKTIGHET OCH ENGAGEMANG

2008 års organisationsförändring har varit lyckosam för personalens känsla av trivsel, delaktighet och engagemang på SVA. Det visar årets medarbetarundersökning som gav ett nöjdmedarbetarindex, NMI på 5,5 på en sjugradig skala; det högsta värdet någonsin på SVA.

Årets NMI visade bland annat att 76 procent tycker att SVA har en fungerande organisation som är väl anpassad till verksamheten, en uppgång med 19 procentenheter jämfört med 2008. Glädjande är också att 81 procent av svaranden är positiva till sin närmaste chef, en uppgång med sex procentenheter sedan 2009.

SVA:s eget Må-bra-program har reviderats under året. All personal har möjlighet att på arbetstid träna 20 minuter, tre gånger i veckan i SVA:s egen träningslokal. För att förhindra belastningsproblem erbjuder SVA också arbetsrotation och massage på arbetsplatsen. SVA har även höjt ersättningen för friskvård, samt erbjudit anställda en komplett friskprofil. Inspirationsdagarna med Må-bra-tema är en fortsatt uppskattad satsning.

Den totala sjukfrånvaron är låg, 2,8 procent av årsarbetstiden. Den ökade med 0,3 procent mellan 2008 och 2009. Andelen långtidssjukfrånvaro minskade, se tabell 21. SVA tillämpar ett systematiskt åtgärdsprogram då medarbetare drabbas av långvarig sjukdom.

Tabell 21. Sjukfrånvaro i procent av den tillgängliga arbetstiden 2005–2009

År	2005	2006	2007	2008	2009
Total sjukfrånvaro	3,9	2,9	3,3	2,5	2,8
Andel långtidssjukfrånvaro (> 60 kal.dag)	56,5	46,1	60,7	55	52
Kvinnors sjukfrånvaro	5	3,4	3,8	2,9	3,2
Mäns sjukfrånvaro	1,4	1,7	1,9	1,5	1,8
Sjukfrånvaro –29 år	1,9	2,3	2,9	1,5	0,9
30–49 år	3,5	2,7	1,9	1,9	1,7
50– år	4,7	3,3	4,8	3,2	4,1

Källa: SVA årsredovisning 2008 för 2005-2007, SVA:s lönesystem Palasso/ Arbetsgivarverkets tidsanvändningsstatistik från och med 2008.

Foto: Peo Andersson/SVA

Jordbruksdepartementets statssekreterare Rolf Eriksson och SVA:s generaldirektör Anders Engvall spikar upp diplomerna med nya certifieringen.

Kvalitet, miljö och effektivitet

PROCESSER OCH STÄNDIG FÖRBÄTTRING

Genom att utgå från myndighetens huvudprocesser, har ett integrerat ledningssystem, verksamhetssystemet, utvecklats. Med fokus på kunderna, och processernas effektivitet, beskriver och hanterar systemet styrningen av myndigheten. All styrningsdokumentation finns tillgänglig för samtliga medarbetare via verksamhetens intranät. Verksamhetssystemet utgör grunden för ständiga förbättringar genom tydlig verksamhetsplanering och -uppföljning, interna och externa revisioner samt system för avvikelshantering.

KVALITETSSÄKRAD VERKSAMHET

SVA har kompetens och infrastruktur för cirka 1 600 analysmetoder. Av dessa är cirka 100 ackrediterade enligt SS-EN ISO/IEC 17025: 2005. För de metoder som är ackrediterade har SVA också flexibel ackrediteringsomfattning. Det innebär att nya eller förbättrade metoder snabbt kan tas i bruk, exempelvis i samband med ett större sjukdomsutbrott. Utöver ackrediteringen enligt ISO 17025 är delar av SVA:s virologiska och kemiska laboratorier granskade och godkända av Läkemedelsverket för läkemedelsstudier enligt den internationella standarden Good Laboratory Practice, GLP.

Under 2009 togs ytterligare ett stort steg för att göra verksamheten mer effektiv, mer kundfokuserad och mer miljömässigt hållbar, när hela myndigheten certifierades enligt standarderna SS-EN ISO 9001: 2004 (kvalitet) samt SS-EN ISO 14001: 2004 (miljö). Liksom andra myndigheter granskas SVA verksamhet och redovisning löpande av Riksrevisionen som är riksdagens organ för övervakning av regering och myndigheter.

Foto: T. Andersson, Bildarkivet.se

Finansiell redovisning

SVA redovisar ett positivt resultat på 1,2 miljoner kronor för 2009. Omsättningen var 380,4 miljoner kronor. Intäkter av statsanslag har ökat. SVA har beviljats riktade medel för en satsning på klimatområdet.

Utbrott av bluetongue under 2008 och därav genomfört vaccinationsprogram har inneburit en tillfällig volymökning av vaccinförsäljningen med sex miljoner kronor för 2009 och elva miljoner kronor för 2008.

INTÄKTER

Intäkterna har ökat med knappt två procent jämfört med föregående år. Det är intäkter av statsanslag som har ökat. Intäkter av avgifter har minskat medan intäkter av bidrag ligger kvar på samma nivå som föregående år.

Under de senaste fem åren har bidragens andel av SVA:s totala intäkter ökat från 12 till 16 procent. Avgiftsintäkternas andel har under samma period minskat från 58 procent till 54 procent. Av SVA:s totala intäkter 2009 utgör statsanslaget 30 procent, intäkter av avgifter 54 procent och intäkter av bidrag 16 procent.

Statsanslaget har ökat 2009. Ökningen består av tre delar, varav den första är en reell ökning. SVA har beviljats 16 miljoner kronor år 2009-2011 för att öka kunskapen inom klimatområdet, varav fyra miljoner kronor har erhållits under 2009. Ett klimatkompetenscenter har

startats. Statsanslaget har även utökats med tre miljoner kronor för att följa och analysera utvecklingen hos vilda djurpopulationer i samråd med Naturvårdsverket. Dessa medel kom tidigare som intäkter av bidrag. Övergången till kostnadsmässig anslagsavräkning har påverkat statsanslaget med 3,6 miljoner kronor.

Intäkter av avgifter visar en nedåtgående trend. Jämfört med föregående år förklaras den främst med minskade volymer i vaccinationsprogrammet avseende bluetongue. En annan bidragande faktor till minskade intäkterna är volymminskning i antalet analyser då vissa övervakningsprogram minskar. Även för vacciner har volymen minskat.

Den tidigare trenden med ökade bidragsintäkter bröts under 2008. Forskningsbidragen (inkomna medel) ligger 2009 kvar på samma nivå som 2008. Flera projektansökningar har beviljats i slutet av året, så det finns förutsättningar för en expansion under 2010. SVA har som målsättning att den externfinansierade forskningen ska öka.

Från 2010 byter SVA modell för uttag av indirekta kostnader. SVA övergår från att göra avdrag på inbetalningar, till att istället fördela ut kostnaden som ett påslag utifrån lönekontering. Bytet av modell har inneburit att avdragen overhead på ännu ej förbrukade bidragsmedel

har återförts till projekten med cirka 1,7 miljoner kronor.

Övriga bidrag har ökat jämfört med föregående år. Det är främst bidrag från Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) som har ökat. MSB stödjer verksamhet vid SVA som bidrar till en stärkt beredskap och krishantering.

KOSTNADER

Kostnaderna har ökat med en procent i jämförelse med 2008. Beloppsmässigt är det främst kostnader för personal som ökat. Ökningen av personalkostnaderna förklaras främst av genomförd lönerrevision samt en ökning av antalet årsarbetskrafter från 347 till 356.

Övriga driftkostnader har minskat med sex procent. Minskningen beror främst på minskade inköp av vacciner i och med utbrottet av bluetongue och därav genomfört vaccinationsprogram. Effektiv upphandling har också bidragit till kostnadsminskningen.

Kostnadsposternas andel av totala kostnader har varit

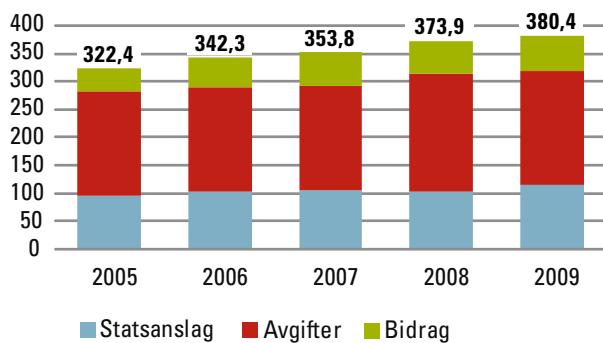
mycket stabil över åren. Av SVA:s totala kostnader utgör personalkostnader 55 procent, lokalkostnader elva procent, drift 30 procent och avskrivningar fyra procent.

DISPOSITION AV ÖVERSKOTT

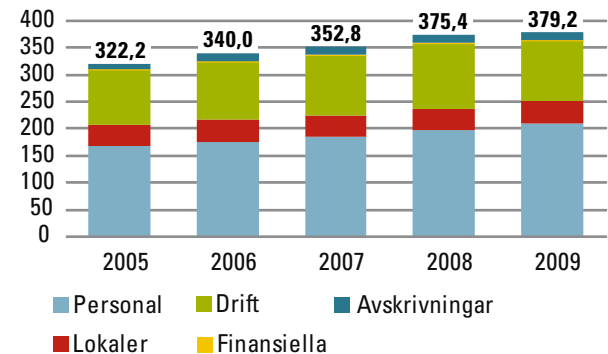
Tabell 24 visar den sammanställning över avgiftsbelagd verksamhet som efterfrågas i regleringsbrevet. Det ackumulerade överskottet uppgår till 10,7 procent av den avgiftsbelagda verksamhetens omsättning under räkenskapsåret. För uppdragsverksamhet exklusive tjänsteexport blir siffran 8,8 procent. För tjänsteexport är det krav på lönsamhet.

SVA anholder om att få balansera årets överskott 1,2 miljoner kronor i ny räkning. Tidigare års ackumulerade överskott och årets överskott uppgår totalt till 10,7 procent av den avgiftsbelagda verksamhetens omsättning under räkenskapsåret. SVA önskar disponera tio miljoner kronor av överskottet som delfinansiering av nytt säkerhetslaboratorium.

Figur 22. Intäktsutveckling SVA 2005–2009, mkr

Figur 23. Kostnadsutveckling SVA 2005–2009, mkr

Tabell 24. Avgiftsbelagd verksamhet

Verksamhet	Ack över-/underskott t o m 2007	Överskott/underskott 2008	Intäkter 2009	Kostnader 2009	Resultat 2009	Utgående ack över-/underskott
Uppdragsverksamhet	18 171	-846	197 858	197 755	103	17 428
Tjänsteexport	2 237	827	5 875	4 708	1 167	4 231
Summa	20 408	-19	203 733	202 463	1 270	21 659

Källa: SVA:s affärssystem

Tabell 25. Resultaträkning (belopp i tkr)

	Not	2009	2008
Verksamhetens intäkter			
Intäkter av anslag		115 482	104 575
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	1	203 733	208 155
Intäkter av bidrag	2	60 700	59 487
Finansiella intäkter	3	505	1 715
Summa intäkter		380 420	373 932
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	4	-210 319	-197 723
Kostnader för lokaler		-40 439	-39 698
Övriga driftkostnader	5	-114 113	-120 789
Finansiella kostnader	6	-811	-2 269
Avskrivningar och nedskrivningar		-13 581	-14 909
Summa kostnader		-379 263	-375 388
Verksamhetsutfall		1 157	-1 456
Transfereringar			
Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag		0	165
Lämnade bidrag		0	-165
Saldo		0	0
Årets kapitalförändring	7	1 157	-1 456

Tabell 26. Balansräkning (belopp i tkr)

TILLGÅNGAR	Not	2009/12/31	2008/12/31
Immateriella anläggningstillgångar	8		
Balanserade utgifter för utveckling		14 049	16 510
Rättigheter o andra imm. anlägggn.tillgångar		1 298	2 116
Summa immateriella anläggningstillgångar		15 347	18 626
 Materiella anläggningstillgångar			
Förbättringsutgifter på annans fastighet	9	24 837	19 664
Maskiner, inventarier, installationer m.m.	10	18 548	21 131
Summa materiella anläggningstillgångar		43 385	40 795
 Varulager m.m.			
Varulager och förråd		13 426	10 963
Summa varulager m.m.		13 426	10 963
 Fordringar			
Kundfordringar		15 602	16 629
Fordringar hos andra myndigheter	11	17 056	21 679
Övriga fordringar		250	377
Summa fordringar		32 908	38 685
 Periodavgränsningsposter			
Förutbetalda kostnader	12	8 873	8 167
Upplupna bidragsintäkter	13	9 932	4 960
Övriga upplupna intäkter		714	603
Summa periodavgränsningsposter		19 519	13 730
 Avräkning med statsverket			
Avräkning med statsverket	14	13 047	6 171
Summa avräkning med statsverket		13 047	6 171
 Kassa och bank			
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	15	35 244	32 126
Summa kassa och bank		35 244	32 126
 SUMMA TILLGÅNGAR		172 876	161 096

Forts tabell 26. Balansräkning (belopp i tkr

KAPITAL OCH SKULDER	Not	2009/12/31	2008/12/31
Myndighetskapital			
Statskapital	16	7 720	8 965
Balanserad kapitalförändring	17	20 389	19 583
Kapitalförändring enligt resultaträkning	7	1 157	-1 456
Summa myndighetskapital		29 266	27 092
Avsättningar			
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	18	1 841	1 957
Summa avsättningar		1 841	1 957
Skulder m.m.			
Lån i Riksgäldskontoret	19	41 256	48 681
Skulder till andra myndigheter		9 492	10 259
Leverantörsskulder		29 608	22 471
Övriga skulder		3 529	3 428
Summa skulder m.m.		83 885	84 839
Periodavgränsningsposter			
Upplupna kostnader	20	23 720	22 455
Oförbrukade bidrag	21	34 115	24 617
Övriga förutbetalda intäkter		49	136
Summa periodavgränsningsposter		57 884	47 208
SUMMA KAPITAL OCH SKULDER		172 876	161 096
Ansvarsförbindelser		Inga	Inga

Tabell 27. Anslagsredovisning (belopp i tkr)

Redovisning mot anslag

Utfall 2009-01-01 – 2009-12-31

Anslag	Ingående överföringsbelopp	Årets tilldelning enligt regleringsbrev	Omdisponerat anslagsbelopp	Totalt disponibelt belopp	Utgifter	Utgående överföringsbelopp
23 01 004 AD01 Ramanslag	205	110 592	4 000	114 797	112 468	2 329

Följande villkor gäller t o m 2009-12-31

1. SVA har beviljats 3 050 tkr från viltvårdsfonden, varav 3 050 tkr har utnyttjats
2. SVA har tilldelats 4 500 tkr med syfte att medverka i arbetet med resistensövervakning mot antibiotika, varav 2 500 tkr avser Strama VL. Totalt 5 627 tkr har nyttjats för antibiotika varav 2 597 tkr specifikt avser Strama VL.
3. SVA har betalat 160 tkr till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) som abonnemangavgift för det gemensamma radiokommunikationssystemet Rakel.
4. SVA har tilldelats 4 000 tkr för att utarbeta förebyggande åtgärder och bekämpningsstrategier avseende nya djuranknutna smittor i ett förändrat klimat. 3 135 tkr har utnyttjats. I ordinarie regleringsbrev för 2009 reserverades 4 000 tkr till regeringens disposition. I ändring av regleringsbrev som inkom till SVA den 25 mars 2009 allokerades de nämnda 4 000 tkr till en särskild ny satsning för att utarbeta förebyggande åtgärder och bekämpningsstrategier avseende nya djuranknutna smittor i ett förändrat klimat. På grund av det sena beslutet och viss planerings- och uppstartstid kom det operativa arbetet inte i gång i full omfattning förrän i maj 2009. Mot denna bakgrund har inte hela det allokerade beloppet kunnat utnyttjas under 2009. För 2010 pågår arbetet i full omfattning med en planerad kostnadsram på 6 000 tkr.
5. SVAs anslagskredit uppgår till 3 438 tkr
6. Övergången till kostnadsmässig anslagsavräkning har minskat utgifterna i anslagsavräkningen med 3 567 tkr.

Tabell 28. Sammanställning över väsentliga uppgifter (belopp i tkr)

	2009	2008	2007	2006	2005
Låneram i Riksgäldskontoret					
Beviljat belopp	55 000	55 000	60 000	55 000	55 000
Utnyttjat belopp	41 256	48 681	51 168	30 110	21 006
Kontokredit Riksgäldskontoret					
Beviljat belopp	33 000	18 000	33 000	32 850	30 290
Utnyttjat belopp	-	-	5 017	-	-
Räntekonto Riksgäldskontoret					
Ränteintäkter	263	1 538	1 033	180	232
Räntekostnader*	-	-	2	591	420
Avgiftsintäkter					
Utfall	203 733	208 155	185 572	186 322	186 368
Budget**	201 000	259 000	218 500	208 000	204 000
Anslagskredit					
Beviljad kredit	3 438	3 162	3 063	3 036	250
Utnyttjad kredit	-	-	634	-	-
Årsarbetskrafter och anställda m.m.					
Antal årsarbetskrafter***	356	347	345	338	304
Medelantal anställda	409	407	406	398	401
Driftkostnad per årsarbetskraft	1 025	1 032	973	963	1 020
Kapitalförändring					
Årets kapitalförändring	1 157	-1 456	1 045	2 297	198
Balanserad kapitalförändring	20 389	19 583	17 087	13 896	12 248

*) Fr o m 2007 redovisas endast räntekostnad avseende räntekonto hos Riksgäldskontoret.

Tidigare år ingår även ränta avseende lån i Riksgäldskontoret. Tidigare år är ej omräknade.

***) I budgeten ingår även bidragsintäkter till och med 2008.

****) Ändrat beräknings sätt fr o m 2006. Tidigare år är ej omräknade

Redovisningsprinciper

Årsredovisningen har upprättats enligt förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag. SVA följer god redovisningssed enligt Ekonomistyrningsverkets allmänna råd till 6 § förordning (2000:606) om myndigheters bokföring.

Inkomsterna och utgifterna periodiseras enligt bokföringsmässiga grunder. Som periodavgränsningspost bokförs belopp överstigande tjugotusen kronor.

FORDRINGAR

Fordringarna har upptagits till de belopp varmed de beräknas inflyta.

VARULAGER

SVA har två typer av varulager, dels inköpta varor och dels egenproducerade varor.

Varulagret som består av inköpta preparat värderas enligt viktat medelvärde. Substrattillverkning, blodprodukter, kemiska lösningar, vetmic och cellodlingsmedia värderas enligt standardkostnad.

MATERIELLA OCH IMMATERIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR

Inköpta anläggningstillgångar skrivs av från och med anskaffningsmånaden. Inköp under 20.000 kr liksom utrustning med kortare ekonomisk livslängd än tre år kostnadsförs direkt vilket innefattar bland annat persondatorer och skrivare. Avskrivningar baseras på uppskattad ekonomisk livslängd.

Normalt gäller följande avskrivningstider:

IT-utrustning (utom persondatorer och skrivare)	3 år
Övrig utrustning	5 år
Förbättringsutgifter på annans fastighet	7 år
Förbättringsutgifter avseende säkerhetslab	20 år
Ombyggnation brännugn	10 år
Immateriella anläggningstillgångar	5 år
Laboratorieinformationssystemet SVALA	10 år

Immateriella anläggningstillgångar består till huvuddelen av IT-relaterade tillgångar.

Det egenutvecklade laboratorieinformationssystemet SVALA, som aktiverades under 2006, har en avskrivningstid på tio år. SVALA är inget standardsystem som kunnat köpas in utan ett egenutvecklat system som SVA arbetat med i cirka fyra år. Motiven för avskrivningstidens längd är att livslängden på föregående system, JHS, som ersatts av SVALA, har varit ca 15 år. Livslängden på SVALA beräknas vara minst densamma.

TIDREDOVISNING

SVA använder tidredovisning för att fördela kostnaderna till de olika verksamhetsgrenarna samt som underlag till anslagsredovisningen.

ÄNDRADE REDOVISNINGSPRINCIPER

Från och med 2009 övergår staten till kostnadsmässig anslagsavräkning. Den beräknade övergångseffekten hänförlig till anslagsfinansierad verksamhet uppgår för SVA till -3,6 miljoner kronor.

Från och med 2010 byter SVA modell för fördelning av SVA gemensamma kostnader. Per 2009-12-31 har medel för uttagen men ännu inte förbrukad overhead återförts till respektive bidragsprojekt. Återföringen har minskat bidragsintäkterna med 1,7 miljoner kronor.

Tabell 29. Noter (belopp i tkr) 2009 2008

Not 1.
Intäkter av avgifter och andra ersättningar

Diagnostik och hälsokontroll	104 580	104 853
Diagnostika och laboratorieprodukter	14 913	15 056
Vaccinförsörjning	55 116	59 722
Övriga avgiftsintäkter	29 124	28 524
	203 733	208 155

Varav

Tjänsteexport	5 875	4 111
Avgifter enligt § 4 avgiftsförordningen	1 726	1 369
Ersättningar enligt § 15a kapitalförsörjningsförordningen	0	15

Utbrottet av bluetongue 2008 och därav genomfört vaccinationsprogram, har inneburit en tillfällig volymökning av vaccinförsäljningen med ca 6 miljoner kronor för 2009 och 11 miljoner kronor för 2008.

Not 2.
Intäkter av bidrag

Intäkter av bidrag från andra myndigheter	42 653	42 288
Intäkter av bidrag, ej statlig	18 047	17 199
	60 700	59 487

Not 3.
Finansiella intäkter

Ränta på räntekonto hos Riksgäldskontoret	263	1 538
Övriga finansiella intäkter	242	177
	505	1 715

Not 4.
Kostnader för personal

Löner och andra skattepliktiga ersättningar	-135 669	-126 360
Arbetsgivaravgifter, premier och pensioner enligt avtal	-66 682	-63 565
Övriga personalkostnader	-7 968	-7 798
	-210 319	-197 723

Tabell 29. Noter (belopp i tkr) 2009 2008

Not 5.
Övriga driftkostnader

Minskningen av driftkostnader förklaras främst med volymminskning i genomfört vaccinationsprogram i och med utbrottet av bluetongue 2008. Effektiv upphandling har också bidragit till kostnadsminskningen.

Not 6.
Finansiella kostnader

Ränta på lån i Riksgäldskontoret	-325	-2 079
Övriga finansiella kostnader	-486	-190
	-811	-2 269

Not 7.
Årets kapitalförändring

Anslagsfinansierad verksamhet	-618	-1 531
Avgiftsfinansierad verksamhet	103	-846
Tjänsteexport	1 167	827
Bidragsfinansierad verksamhet	505	94
	1 157	-1 456

Not 8.
Immateriella anläggningstillgångar

IB Anskaffningsvärde 1)	28 493	27 002
Årets anskaffningar	281	1 491
<i>UB Anskaffningsvärde</i>	<i>28 774</i>	<i>28 493</i>
IB Ackumulerade avskrivningar	-9 867	-6 281
Årets avskrivningar	-3 560	-3 586
<i>UB Ackumulerade avskrivningar</i>	<i>-13 427</i>	<i>-9 867</i>
Bokfört värde	15 347	18 626

1) Avskrivningstiden för det egenutvecklade laboratorieinformationssystemet SVALA, som aktiverades under 2006, är satt till 10 år. För övriga immateriella anläggningstillgångar är avskrivningstiden normalt 5 år.

Tabell 29. Noter (belopp i tkr) 2009 2008**Not 9.****Förbättringsutgifter på annans fastighet**

IB Anskaffningsvärde	48 053	47 185
Årets anskaffningar	580	868
Avgår anskaffningsvärde utrangerade/sålda tillgångar	-2 085	0
<i>UB Anskaffningsvärde</i>	<i>46 548</i>	<i>48 053</i>
IB Ackumulerade avskrivningar	-28 675	-25 945
Årets avskrivningar	-2 731	-2 730
Avgår ack. avskrivn. sålda/ utrangerade tillgångar	2 085	0
<i>UB Ackumulerade avskrivningar</i>	<i>-29 321</i>	<i>-28 675</i>
<i>Summa aktiverade tillgångar</i>	<i>17 227</i>	<i>19 378</i>
Pågående till- och ombyggnad	7 610	286
Bokfört värde	24 837	19 664

Pågående till- och ombyggnad avser projekteringskostnader för nytt säkerhetslaboratorium samt anpassningsåtgärder inom befintliga lokaler för att kunna minska förhyrd lokalyta.

Not 10.**Maskiner, inventarier, installationer m.m.**

IB Anskaffningsvärde 2)	94 010	84 349
Årets anskaffningar	4 707	9 677
Avgår anskaffningsvärde utrangerade/sålda tillgångar	-8 457	-16
<i>UB Anskaffningsvärde</i>	<i>90 260</i>	<i>94 010</i>
IB Ackumulerade avskrivningar	-72 879	-64 302
Årets avskrivningar	-7 290	-8 593
Avgår ack. avskrivn. sålda/ utrangerade tillgångar	8 457	16
<i>UB Ackumulerade avskrivningar</i>	<i>-71 712</i>	<i>-72 879</i>
Bokfört värde	18 548	21 131

2) Utrustningens bruttovärde är ackumulerat från och med räkenskapsåret 1992/93 eftersom uppgifter om skrotad utrustning före 1992/93 är ofullständiga.

Tabell 29. Noter (belopp i tkr) 2009 2008**Not 11.****Fordringar hos andra myndigheter**

Momsfordran	5 646	5 371
Övriga statliga fordringar	11 410	16 308
	17 056	21 679

Övriga statliga fordringar består främst av inomstatliga kundfordringar.

Utbrottet av bluetongue 2008 och därav genomfört vaccinationsprogram har påverkat de inomstatliga kundfordringarna. Per 2009-12-31 ingår vaccinfakturor med cirka 2,7 miljoner kronor. Per 2008-12-31 uppgår beloppet till cirka 6,8 miljoner kronor.

Not 12.**Förutbetalda kostnader**

Förutbetalda lokalkostnader	6 736	6 650
Övriga förutbetalda kostnader	2 137	1 517
	8 873	8 167

Not 13.**Upplupna bidragsintäkter**

Upplupna bidragsintäkter annan statlig myndighet	1 459	101
Upplupna bidragsintäkter, ej statliga	8 473	4 859
	9 932	4 960

Ökningen avser EU-projekt.

Tabell 29. Noter (belopp i tkr)	2009	2008
Not 14.		
Avräkning med statsverket		
Anslag i räntebärande flöde		
<i>Ingående balans</i>	-205	634
Redovisat mot anslag	112 468	104 575
Anslagsmedel som tillförts räntekonto	-114 592	-105 414
<i>Skulder avseende anslag i räntebärande flöde</i>	-2 329	-205
Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag		
<i>Ingående balans</i>	4 584	0
Redovisat mot anslag under året enligt undantagsregeln	-553	0
<i>Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag</i>	4 031	0
Övriga fordringar på statens centralkonto i Riksbanken		
<i>Ingående balans</i>	6 376	4 585
Inbetalningar i icke räntebärande flöde	18 000	11 300
Utbetalningar i icke räntebärande flöde	-13 031	-9 509
<i>Övriga fordringar på statens centralkonto i Riksbanken</i>	11 345	6 376
Utgående balans	13 047	6 171
Not 15.		
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret		
Beviljad kreditram	33 000	18 000
Utnyttjat belopp	0	0
Not 16.		
Statskapital		
<i>Ingående balans</i>	8 965	10 416
<i>Årets förändring</i>		
Avskrivning	-1 245	-1 451
Utgående balans	7 720	8 965

Statskapital består av extra tilldelade medel (under 2001, 2002 och 2003) för byggande av säkerhetslaboratorium, vilket togs i drift hösten 2003. Statskapitalet kommer att sjunka i takt med att anläggningstillgången skrivs av.

Tabell 29. Noter (belopp i tkr)	2009	2008
Not 17.		
Balanserad kapitalförändring		
<i>Ingående balans</i>	19 583	17 087
<i>Årets förändring</i>		
Övergångseffekt till kostnadsränteförändring	-3 567	0
Semesterlöneskuld som inte har avräknats mot anslag	4 584	0
Avskrivning, till statskapital	1 245	1 451
Nytt kapital	-1 456	1 045
Utgående balans	20 389	19 583
Fördelning på verksamhet		
Anslagsfinansierad verksamhet	0	-731
Avgiftsfinansierad verksamhet	17 325	18 171
Tjänsteexport	3 064	2 237
Bidragsfinansierad verksamhet	0	-94
	20 389	19 583
Not 18.		
Avsättningar		
<i>Ingående avsättning</i>	1 957	1 130
Årets pensionskostnad	673	1 458
Årets pensionsutbetalningar	-789	-631
Utgående avsättning	1 841	1 957
Not 19.		
Lån i Riksgäldskontoret		
Beviljad låneram	55 000	55 000
<i>Ingående balans</i>	48 681	51 168
Nya lån under året	5 535	11 165
Amortering under året	-12 960	-13 652
Utgående balans	41 256	48 681

Tabell 29. Noter (belopp i tkr) 2009 2008
Not 20.
Upplupna kostnader

Upplupna semesterlöner inkl. soc. avg.	17 808	16 588
Upplupna löner inkl. soc. avg.	1 371	1 355
Upplupna kostnader för kompetensåtgärder	2 962	2 806
Övriga upplupna kostnader	1 579	1 706
	23 720	22 455

Not 21.
Oförbrukade bidrag

Oförbrukade bidrag, ej statliga	12 227	8 322
Oförbrukade bidrag, annan statlig myndighet	21 888	16 295
	34 115	24 617

Not 22.
Ersättningar till GD och ledamöter i myndighetens insynsråd samt deras styrelseuppdrag 2009

Lön inkl. skattepliktiga ersättningar (kronor)
SVAs insynsråd

Denneberg, Leif	5 800	3 450
Dimander, Sten-Olof	7 281	1 502
Hellquist, Solveig	5 800	1 450
Jones-Fur, Cheryl	7 250	1 450
Norrby, Ragnar	7 250	3 450
Petersson, Ingrid	7 250	1 450
Rutegård, Åke	7 250	1 450
Svennersten Sjaunja, Kerstin	7 250	1 450
<i>Ledande befattningshavare</i>		
Engvall, Anders, Generaldirektör	1 036 175	1 015 634

SVA:s INSYSNRÅD 2009

Anders Engvall,
generaldirektör, SVA

Ingrid Petersson,
direktör, AstraZeneca

Solveig Hellquist,
riksdagsledamot
Folkpartiet (fp)

Åke Rutegård, VD,
Kött och Chark-
företagen (KCF)

Johan Carlson,
generaldirektör,
Smittskyddsinstitutet

Cheryl Jones-Fur,
fil.dr. i zoologi,
Jordbruksverket

My Sahlman, veterinär,
smittskyddsansvarig,
Lantbrukarnas
riksförbund (LRF)

Kerstin Svennersten
Sjauna, professor,
Sveriges lantbruks-
universitet (SLU)

Leif Denneberg,
chefsveterinär,
Jordbruksverket

Ledamöternas övriga styrelseuppdrag 2009

Anders Engvall, Jordbruksverkets insynsråd,
Smittskyddsinstitutets insynsråd.

Kerstin Svennersten Sjauna, FORMAS forskarråd.

Åke Rutegård, Svensk Köttinformation AB:s styrelse.

Ingrid Petersson, styrelsen för Sveriges lantbruksuniversitet (SLU), styrelsen för Svenska turistföreningen.

Johan Carlson, styrelsen för Institutet för miljömedicin vid Karolinska institutet, styrelsen för ECDC (European Centre for Disease Control and Prevention), EU:s smittskyddsmyndighet.

FÖRKORTNINGAR OCH ORDFÖRKLARINGAR

CRL – Community Reference Laboratory, EU:s gemensamma referenslaboratorium.

Codex Alimentarius – En organisation som lyder under FAO och WHO och som utvecklar riktlinjer och standarder för livsmedelssäkerhet

DEFRA – Department for Environment, Food and Rural Affairs. DEFRA är ett brittiskt ministerium med ansvar för miljöfrågor, livsmedel och jordbruk.

ECDC – European Centre for Disease Prevention and Control, Europeiskt centrum för förebyggande och kontroll av sjukdomar.

EHEC – Enterohemorrhagisk *Escherichia coli*, en speciell typ av *E. coli*-bakterie som producerar verotoxin och kan orsaka allvarlig tarminfektion hos människa.

EFSA – European Food Safety Authority, EU:s livsmedelssäkerhetsmyndighet.

EMA – European Medicines Agency, EU:s läkemedelsverk.

Epidemiologi – Vetenskaplig disciplin som sysslar med sjukdomars utbredning, orsaker och förlopp.

Epizooti – Smittsam allvarlig djursjukdom som har eller kan misstänkas få en stor utbredning.

FAO – Food and Agriculture Organisation, FN:s jordbruks- och livsmedelsorgan.

FDA – Food and Drug Administration, den amerikanska livsmedels- och läkemedelsmyndigheten med ansvar för bland annat mat, kosttillskott, läkemedel och medicinsk utrustning för människor och djur.

GLP – Good Laboratory Practice.

Masspektrometri – En teknik som ger en säker identifikation av aktuella substanser.

MRSA – Meticillinresistent *Staphylococcus aureus*, bakterien som ger upphov till sjukhussjuka.

NRL – Nationellt referenslaboratorium. Varje EU-land ska utse NRL inom de områden där det finns CRL.

OIE – Office International des Epizooties, Världsoorganisationen för djurhälsa.

PCR – Polymerase Chain Reaction, molekylärbioologisk metod för analys av olika smittämnen.

PRRS – Porcin respiratory and reproductive syndrome, en mycket smittsam grissjukdom.

Patologi – Vetenskap och verksamhet som gäller de förändringar som sjukdomar framkallar i kroppen och de orsaksfaktorer som är verksamma. Inom patologin studeras sjukdomseffekter bl.a. vid obduktion, varvid observationerna kompletteras med att vävnadsprover granskas i mikroskop.

Sekvensering – Kartläggning av arvs massa hos mikroorganismer såsom bakterier, virus, parasiter.

Serologi – Undersökning av antikroppar mot specifika smittämnen eller mikroorganismer genom analys av blod eller serum.

SVARM – Svensk veterinär antimikrobiell resistensmonitorering.

Strama VL – Strategigrupp för rationell antibiotikaanvändning och minskad antibiotikaresistens inom veterinärmedicin och livsmedel.

Vektor – En organism, ofta ett djur eller en insekt, som sprider smitta.

VTEC – Verotoxinbildande *Escherichia coli*, en speciell variant av bakterien *Escherichia coli* som producerar verotoxin. Vissa av bakterierna kan orsaka allvarlig sjukdom hos människa och kallas då EHEC.

WHO – World Health Organisation, Världshälsoorganisationen, FN-organ.

Zoonos – Infektion som kan smitta mellan djur och människa.

besök. Ulls väg 2B **post.** SE-751 89 Uppsala, Sweden **telefon.** +46 18 67 40 00
fax. +46 18 30 91 62 **e-post.** sva@sva.se **webb.** www.sva.se